

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Адыгеим и Лышъхъэ афэгущуагъ

Компаниеу «Лукойл» зыфиорэр зызэхашагъэр илъэс 20 зэрэхурэм фэшI Адыгеим и Лышъхъэ ООО-у «Лукойл-Югнефтепродукт» зыфиорэм ипашэхэм афэгущуагъ. Тхьаклушынэ Аслъан правительствэ телеграммэу ООО-у «Лукойл-Югнефтепродукт» зыфиорэм игенеральнэ директорэу Иван Гаврилец фигъэхьыгъэм мырэуштэу къыщелэ: «Предприятием псынклэу хэхъоныгъэ зэришхьэрэм, хэбзэлахьхэм япхыгъэ Юфыгъохэм ашъхъэ къызэрарихьэрэм, финансхэмкIэ илофхэр зэрэзэпыфэхэрэм, хабзэм ирегион органхэм зэпхыныгъэ дэгъу адишхьы

зэрилъэкIырэм, цыфхэм ИофшIэпIэ чыплэхэр ягъэгъотыгъэнхэм илахь зэрэхышхьхэрэм ыкIи социальнэ программэхэм чанэу зэрахэлажьэрэм яшуагъэкIэ ООО-у «Лукойл-Югнефтепродукт» зыфиорэм Урысыем и Къыблэ игъэстыныпхъэ-энергетическэ комплекс пэрыт чыплэхэр щибубытынхэ елъэкIы».

Зигугъу къэтшхьыгъэ компанием тапэкIи хэгъэгум иэнергетическэ отраслэ ихэхъоныгъэ илахьышхьу зэрэхышхьащтым ицыхъэ зэрэтелъыр Адыгеим и Лышъхъэ къылуагъ.

Адыгэ Республикэм
и Лышъхъэ
ипресс-кыулыкъу

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хьугъэу шуагъэ къытэу гъэсэныгъэм илоф зэрэфэлажьэхэрэм, къыткIэхъухьэрэ ныбжьыкIэхэм яегъэджэнкIэ ыкIи япIункIэ гъэхъагъэхэр зэрашхьыгъэхэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхьу тхыль афагъэшъошагъ:

Наныжъ Зурыет Заурбий ыпхъум, Теуцожь районымкIэ къуаджэу ПэнэжьыкIуае дэт МБОУ-у «Ю. Къ. НэмытIэкIом ышIэкIэ щыт гурыт еджапIэу N 1-м» адыгабзэмрэ литературэмрэкIэ икIэлэегъаджэ;

Шьоджэ Саньет Юныс ыпхъум, Теуцожь районымкIэ къуаджэу КъунчыкIохъаблэ дэт МБОУ-у «Гурыт еджапIэу N 5-м» пэублэ классхэмкIэ икIэлэегъаджэ.

Сызыфэе шIухъафтыныр...

ШIэхэу ИлъэсыкIэр къэсышт. Ащ хэтрэ цыфи ежэ, нахьышIум, кIэ горэ къыщыдэхъу-

ным щэгугъы. Анахъэу мы мэфэкIыр зышIогъэшIэгъоныр кIэлэцIыкIухэр арых. Лыжъ

ЩтыргъукIым къафихьышт шIухъафтыным ахэр лъэшэу пэплъэх.

ИлъэсыкIэм ипэгъокIэу ащ епхыгъэ Иофтхъэбзэ зэфэшъхъафхэр рагъэкIокIыхэу хабзэ. Ахэм зэу ащышIэу акциеу «Лыжъ ЩтыргъукIым писъмэ фэтх» зыфиорэр тикъэралыгъо ипочтовэ отделениехэм ащэкIо. Мыр проектэу «Великий Устюг — родина Деда Мороза» зыфиорэм къыдихэлъытагъэу 1998-рэ илъэсым къыщегъэжагъэу Вологодскэ хэкIум щызэхашэ.

Иофтхъабзэм изэхэщакIохэм къызэрашуагъэмкIэ, кIэлэцIыкIухэм зыдалыгъ гухэлъышIухэр зэгъэшIэгъэнхэр, ахэр щыIэныгъэм пхырышхьыгъэхэ хъун зэрилъэкIыштыр ашIошъ гъэхъугъэныр япшъэрылъ шъхъалэх.

Лыжъ ЩтыргъукIым зы нэгырым къыфитхышт писъмэм сомИ 120-рэ тефэшт, зыфэгущIоштхэм ыныбжэ елъытыгъэу ащ итхэгъэщтыр зэхагъэуошт. А тхыгъэм дыкIыгъоу шIухъафтыныр ащэфын альэкIышт. Анахь джэголэ пыхъутым ыкIи DVD-дискым сомэ 480-рэ ауас, анахь лъапIэм — ор-орэу бгъэлорышIэрэ вертолетым — сомэ 1490-рэ тефэшт.

ИШЪЫНЭ Сусан.

БэдзэрыкIэ къызэIуахыгъ

Чэпыюгъу мазэм поселкэу Тульскэм бэдзэрыкIэ къыщызэIуахыгъ. Непэрэ шапхъэхэм адиштэу ашIыгъэ псэуалъэр автомобиль гъогоу «МыекIуапэ — Гъозэрыплъ» зыфиорэм иджабгъукIэ щыт.

Мыр къызэIуахы зэхъум щылагъэх муниципальнэ обра-

зованиеу «МыекIопэ районым» иадминистрацие ипашэу Е. А. Ковалевыр, АР-м мэкъу-мэщ хьызмэтымкIэ иминистрэу Ю. Н. Петровыр, район судым итхъаматэу М. Г. Аульэр, Тульскэ къоджэ псэупIэм ипашэу П. В. Дамашевыр. Чыгу гектари 2,5-рэ фэдиз

зыубытырэ бэдзэрым инфраструктурэ зыфэдэм къызэрэугъоигъэхэр щигъэгъозагъэх мэкъумэщ кооперативэу «Весна» зыфиорэм ипашэу А. ХьакIэмызым.

Шъхъадж зыфаер мыщ щигъотын ылгъэкIышт, зыщыцэштхэ чыплэхэри хъазырых. Гъомылапхъэхэм языхъет зыщыцэушIэушт ветлаборатории ащ хэт. ИофшIэпIэ чыплэклэу 300-м ехъу щагъэпсышт. Къэзыухъумэшт къулыкIухэмИ зэзэгъыныгъэхэр адашхьыгъэх.

ШХОНЧЫБЭШIЭ Рузан.

Партиёу «Единэ Россием» и Джэпсаль

Урысыем щыпсэуэху лъытэныгъэ зыфэтшыгъэр!

Илъэсипшл горэкIэ узэкIэIэбжыымэ тыхэгъэгу илофхэр лъэш дэдэу зэщыкыгъагъэх ыкIи а кризисым зэрарэу кыхыгъагъэр зыфэдизыр Граждан заом икIэуухэм ябгъэпшэн плъэкIынэу щытыгъ.

Тэ зэкIэми тызэгъусэу кыныгъош-хохэр зэпытчыгъэх, тэ зыкътIэты-жыгъ. «Тэ» зытIокIэ квидгъэкIырэр тыхэгъэгу щыпсэурэ нэбгырэ миллион пчъагъэхэр, къэралыгъо иным щыпсэурэ лъэпкышхор ары! Тэ зэкIэми тIуачIэ зедетхылыи ти Родинэ гупсэ — ти Урысые кызэтэдгъэнэжыгъ ыкIи зыпкъ идгъэуцожыгъ.

Кризисышхор тэркIэ ушэтIплэ инэу щытыгъ. Джыри тхъамыкIэ щылаклэм кымыгъэзэжыныным, псауныгъэм икIэуухымэнкIэ, гъэсэнэгъэмкIэ, социальнэ лъэныкъомкIэ тIшагъэхэр зэкIэ кризисым пIкIэнчэ ымышIынхэм тафэ-бэнагъ. Цыфхэм янахыбэмэ яфедэхэр кытIухъумагъ.

ПсынкIэу экономикэр зыпкъ зэриуцожыгъэр зэкIэми титекIоныгъэу щыт. Рабочхэм, инженерхэм, кьоджэдэхэм, предпринимательхэм, зилофшIэн хьалэ-лэу зыгъэцIакIэщыгъэ, нахышIоу зэрэпсэушхэм игугъэ зылэкIэмызышхыгъэ пстэуми язэчый, яхъупхьагъэ ар кыаIэкIуагъ.

А охътэ кыин дэдэр тэ зэрифэшъуашэу зэпытчын тIэкIыгъэ, ау ащкIэ зыдгъэрэхъатыжъэу джы тышсы хъуштэп, Iофхэм язытет, амалэу тилэхэм, лъэныкъо пстэури кыдэтIыгъэ-зэ, уасэ афэтшIын фае.

Тыхэгъэгу зыфэмыдэн фаер тэ зэкIэми дэгъоу тэшIэ. Ар хыбзёу, тхъамыкIэу щытыгъ, технологиехэмкIэ ауж кыинэ хъуштэп, кыулыкIушIэхэм яшIэпхъэ-джагъэхэм, кьолхъэ тын-Iыхыным, терроризмэм ащ зэрар рахы хъуштэп, адрэ къэралыгъохэм акIэрычыгъэу псэу хъуштэп.

Экономикэр сырьевой конъюнктурэм зэрэпхыгъэм, социальнэ зэфэмыдэныгъэр зынэсыгъэм, цыфхэм къэралыгъо учреждениехэм, судхэм е хэбзэухъумэкIо органхэм зазыфагъазэхэкIэ, мызафэхэу кьадэзекIохэу кызыралорэм, бизнесым, къэралыгъо кыулыкIум ыкIи общественнэ IофшIэным зыщагъэчаны-нымкIэ пэрыохъоу кыкIыкIыхэрэм тязэгъы хъуштэп.

Мы Iофыгъохэр тэ зэшIотхынхэ фае. Хэгъэгум илъэшыгъэ, тинарод ыкIуа-чIэрэ италантрэ, тикультурэ ибайныгъэ, Урысые зыкIым щыпсэурэ лъэпкхэм язэкIотыныгъэ зыгъэпытэрэ шIуагъэхэм япэсыгъэ текIоныгъэшхохэр Урысыем зэп зэришыгъэхэр.

ГухэлъыкIэхэр, гухэлъ ин дэдэхэр кыдэхъунхэмкIэ Урысыем амал пстэури IэкIэлъ.

Тэ инновационнэ экономикэр дгъэп-сын, демократическэ институтхэмрэ

джырэ правовой къэралыгъомрэ дгъэ-пытэнхэ фае. Урысыем ис унагъохэм — мылькыу кыаIэкIахэрэм зэрэхъон-фаем имызакъоу, ящылэкIэ-псэукIи зыкIылIэтын фае — тилофшIэнкIэ ары мэхъанэ шъхьалэ зилэр.

Тэ тыналэ анахъэу зытедгъэтырэр цыфыр ары!

Тистратегие ылъапсэхэр

Апэрэр. Экономикэмрэ гъэсэнэгъэмрэ модернизацие шIыгъэнхэр, промышленностыр техникэкIэ дэгъоу зэтэгъэпсы-хъэгъэныр, инвестициехэр къахаль-хъанхэм кIэгъэгущIугъэнхэр, инноваци-ехэм апае инфраструктурэр зэхэцгъэныр, цыфхэми бюджетхэми яхъахэ нахыбэ-ным тегъэпсыхъагъэу производительно-стымрэ IофшIэным ищынэгъончъагъэрэ зыкIыгъэIэтыгъэныр.

ЯтIонэрэр. Социальнэ пшъэрылгъэр гъэцIэкIэгъэнхэр, лэжыапкIэхэм, пенси-ехэм, пособиехэм зыкIыгъэIэтыгъэныр, тхъамыкIэ щылаклэм ебэныжыгъэныр, псауныгъэм икIэуухымэн джырэ уах-тэм диштэу зэхэцгъэныр.

Ящэнэрэр. Къолхъэ тын-Iыхыныр дэгъэзыжыгъэныр, кыулыкIушIэхэм яхъахъохэм, къэралыгъом кышIэфыхэ-рэм, министерствэхэмрэ ведомствэхэм-рэ аштэрэ унашъохэм яхылыгъэ кьэ-бархэр зэкIэми зэлыгъэшIэгъэныр, хабзэр кIэщакIо зыфэхъурэ Iофтхьабзэ-хэу цыфхэм мылькыумкIэ фитыныгъэ-хэу ыкIи шъхьафитыныгъэу яIэхэм яхылылагъэхэм обществэр атырагъэгущыIэныр.

Яплэнэрэр. Суд системэр гъэпы-тэгъэныр, экономическэ статяхэмкIэ уголовнэ законодательствэм тетэу ара-гъэхъурэ пщыныжыр кьегъэIыхы-гъэныр, кIэлэцIыкIухэм апэшIуекIоу зэрахъэрэ бздэжэшIагъэхэм, террорис-тическэ актхэм апае пщыныжыу ара-гъэхъырэр гъэлъэшыгъэныр.

Ятфэнэрэр. Лъэпкъ, дин зэгурыIоны-гъэр гъэпытэгъэныр, хабзэм дэхыхэзэ зэрэкошыхэрэм, лъэпкъ зэфэшъхьафхэм кьахэфэрэ бздэжэшIагъэхэм, ксенофо-бием, сепаратизмэм ябэныжыгъэныр, Урысыем щыпсэурэ лъэпкхэм якулъ-турэ хэхъоныгъэ егъэшIыгъэныр, дин пстэуми IэпыIэгъу ягъэгъотыгъэныр.

Яхэнэрэр. ЗэкIэми, социальнэ куп анахэ цыкIухэми яшIоигъоныгъэхэр кы-зэхыхынхэм ыкIи ахэр къэралыгъо, об-щественнэ гъэIорышIэным хэщагъэхэ хъуным яамал кьэзытышт, зифитыныгъэ кьэмыухъумагъэхэр тыхэгъэгу зэримыс-хэм яхыбэ тэзыгъэлъышт джырэ поли-тикэ системэм зегъэушъомбгъэныр. Нэбгырэ пэпчэ шъхьафитэу псэун, зафэу кыдэзекIонхэ фае.

Партиёу «Единэ Россием» иIэпыIэгъу ишIуагъэкIэ цыф жъугъэхэм ялыкIо-хэр нахышIоу кьагъэлъэгъонхэм те-гъэпсыхъэгъэ Iофтхьабзэ заулэ зэра-хъэгъах. Типартиё тапэкIи гухэлъэу иIэр политикэ нэкIокIонымкIэ ыкIи демок-ратием изегъэушъомбгъуныкIэ амалэу шIыгъэхэр нахышIу шIыгъэнхэр ары. Граждан обществэм бюрократием гъунэ зэрэлыфырэм шIуагъэ нахыбэу кьэ-гъэтыгъэным, хабзэр гъэкIэжыгъэным пае цыф зафэхэр, цыф чанхэр кьэгъэ-лэгъэгъэнхэм тэ адетэгъаштэ.

Яблэнэрэр. Хэгъэгум кIоцIми, ащ иIэкIыбкIи щынэгъончъагъэ ащылэныр, шIуагъэ кьэзыгырэ полициер, УIэшыгъэ КIоцIэ лъэшхэр, дзэм, флотым, хэб-зэухъумэкIо органхэм кыулыкIу аща-хыным нахэ кIэгъэгущIугъэнхэр.

Яенэрэр. Акъылыгъэ зыхэлъ IэкIыб кьэрал политикэу мыш фэдэ гухэлъхэм — цыфхэм ящылэкIэ-псэукIэ зыкьэ-гъэIэтыгъэным ыкIи ахэм щынэгъон-чъагъэ яIэным иамалхэр кьэтыгъэным афитегъэпсыхъагъэр. Тиинтеграцион-нэ проектхэм хэхъоныгъэм, цыфхэм, бизнесым апае амалыкIэхэр кьатынхэ фае. Урысыем, Белоруссием ыкIи Ка-захстан таможеннэ союз зэхашагъ. 2012-рэ илъэсым щылэ мазэм и 1-м кышIегъэжыагъэу экономикэ шъолъыр зыкIыр щылэ хъушт, ащ зэпхыныгъэр нахэ ыгъэлъэшышт. ЕтIанэ нахъри ыпкIэ тылгыкIотэшт — Евразийскэ союзым изэхэщэн тыфэкIошт.

Игъоу кышIуфэтIлэгъугъэ страте-гием тилофшIэн илъэныкъо шъхьалэхэр кьегъэнафэх.

ТиэкономикакIэ

Тэ тыпытэн ыкIи кыкIэлъыкIошт илъэситфым кыкIоцI дунаим ихэгъэ-гуитфэу экономикэ хэхъоныгъэшхохэр зышIышхтэм ясатырэ тыхэуцон фае.

Илъэс 20-м кыкIоцI пшъэрылгъэу тилэр промышленностым ыкIи бюдже-тым епхыгъэ секторым джырэ Iоф-шIэплэ чIыплэ миллион 25-м нахэ мымакIэу ащыгъэкIэжыгъэныр е ащы-зэхэцгъэныр ары.

Транспортым, энергетикэм, связым яинфраструктурэ псынкIэу хэхъоныгъэ зэришIышхтэм ишIуагъэкIэ бизнесым зедгъэушъомбгъушт. ГъогушIыным лъэ-шэу тыналэ тедгъэтышт. Урысыем щып-сэурэ пстэухэмкIи ащ мэхъанэшхо иI.

Хэгъэгум инаукэ, ипэрыт ушэтIынхэм тимылькыу ахэтIлхъашт.

Сатыум кышIырахыжыгъэрэ Iоф-тхьабзэхэм апэшIуекIорэ пэрыохъухэр щыдгъэзыешхы. Бизнесым ифедэхэм афэгъэхыгъэ законопроект пстэуми предпринимательхэм тырагъэуцэу та-тегушыIэшт.

Тикомпаниехэу джырэ продукциер дунэе бэдзэрхэм языгъэуалэ зышIо-игъохэм таделэшт.

Илъэси 5 благъэм кыкIоцI ищы-клагъэм фэдиз гъомылэпхэ лъэпкъ шъхьалэхэр хэгъэгум едгъэгъотышхы.

ПроизводствакIэхэмрэ IофшIэплэ чIыпIакIэхэмрэ АПК-м анахъэу зыкIы-щызэхаштхэр, фермерствэм, бизнес цыкIумрэ гурытымрэ зыкладелэштхэр, социальнэ инфраструктурэм зыкIыра-гъэушъомбгъушхэр Урысыем икIуа-джэхэр нахэ зэтэгъэпсыхъагъэ хъунхэм, цыфхэр, ныбжыкIэхэр ахэм ащыпсэ-унхэм рагъэгущIунхэм фэшI.

Урысыер — социальнэ къэралыгъу

Обществэм ищылэкIэ-псэукIэ зынэ-сыгъэр, къэралыгъом шIуагъэу кыты-рэр анахэ зыхэплъагъорэр демографиейр ары. Ащ фэдизу бэшIагъэп илъэсым кыкIоцI хэгъэгум нэбгырэ миллионым ехъу щылэу зыщытыгъэр. Демографие кризисыр тэ кызэтэдгъэуцон тлэгъ-кIыгъ. 2008-рэ илъэсым кышIегъэ-жыагъэу Урысыем сабый миллиони 6-м ехъу кышIышхыгъ. Аужырэ илъэс 20-р зыпштэкIэ, ащ фэдиз нэбгырэ пчъагъэ кьэхъугъэу кыхэкIыгъэп. 2006-рэ илъэсым кышIегъэжыагъэу гурытымкIэ цыфхэм ягъашIэ илъэси-щым ехъукIэ лыкIотагъ.

2013-рэ илъэсым кышIуыблагъэу гурытымкIэ илъэс 70-м ехъу кьагъэ-шIэшт. Демографием ылъэныкъокIэ гъэхъагъэу тилэхэр кIэдгъэпытыхъа-жынынхэ, Урысыем щыпсэухэрэм япчъа-

гъэ тIэкIу-тIэкIуэ хэхъоным тыфэ-гумэкIын фае.

Цыф жъугъэхэм ягурыт класс тэ зэхэщэн фае. ЫпэрапшIэу ахэр зэрэ-хэгъэгъоу зыплIэу игъэуагъэхэр ары. Ахэр предпринимательхэу товархэр кыдэзыгъэкIыхэрэр ыкIи фэIо-фашIэхэр зыгъэцIакIэхэрэр ары, ахэр Iэпэлэсэнэгъэшхо зыхэлъ врачхэр, кIэлэгъаджэхэр, апшъэрэ еджапIэхэм ащезыгъаджэхэрэр, рабочхэр, инженер-хэр, наукэмрэ культурэмрэ яIофышIэхэр, кьуаджэхэм ашылажэхэрэр арых. Ахэр неушрэ мафэр зыгъэпсырэ цыфых.

Урысыем щыпсэурэ IофышIэ пэпчэ лэжыапкIэ дэгъу кыгъэхъэн фае.

2014-рэ илъэсым икIэу хэуIлэу гурытымкIэ лэжыапкIэм хэгъэгум фэдэ 1,5-кIэ кышIыхэхъошт. Бюджет отрас-лэхэм япхыгъэ специалистхэм ялэ-жыапкIэ регион гъэнэфагъэм иэко-номикэкIэ гурыт шапхъэхэм анахэ макIэ хъу хъуштэп.

Псауныгъэм икIэуухымэнкIэ лэжыап-кIэм ифонд илъэситIум кыкIоцI про-цент 30-кIэ зыкIылэтышт. Илъэсэу кы-хъашхым гурыт еджапIэхэм ыкIи Уры-сыем иапшъэрэ еджапIэхэм якIэлэ-егъаджэхэм ялэжыапкIэ Урысыем ире-гионхэм яэкономикэкIэ гурыт лэжыап-кIэм фэдиз хъушт е ащ кьехъушт.

Социальнэ лъэныкъом кьащыраты-рэ лэжыапкIэм зыкIыхагъэхъошхэр IофышIэхэм яIэпэлэсэнэгъэ зыкьегъэ-Iэтыгъэным, гуетыныгъэ фыраIэу ахэм яIофшIэн агъэцIэкIэным, гъэсэнэгъэм, псауныгъэм икIэуухымэн афэгъэгъэгъэ лъэныкъохэр, нэмыкI социальнэ отрас-лэхэр хэгъэгум щыпсэухэрэм яшIо-игъоныгъэхэм адиштэнхэм фэшI.

ЩылакIэр зынэсы- гъэр гъэсэнэгъэм, псауныгъэм икIэуухымэн, унэхэр зэрарагъэгъотырэм кьахэщы

Тигурыт еджапIакIэ зыфэдэштхэр. КIэлэгъаджэхэм яIэпэлэсэнэгъэ зыкьегъэIэтыгъэным тэ мылькыу хат-лхъэзэ тшIышт, анахъэу кьуаджэхэм адэт гурыт еджапIэхэу кIэлэцIыкIу макIэ кызэкIуалэхэрэм яIофыгъохэр зэшIотхыныгъэ, зипсауныгъэ пыч фэхъу-гъэхэм ящыкIэгъэ амалхэр еджапIэхэм ащадгъэгъотышхы, ныбжыкIэхэм гурыт еджапIэхэм Iоф ащашIэным иамалхэр зетхъашхы.

Илъэси 5-м кыкIоцI гурыт еджэ-пIэкIэ миным ехъу тэ Урысыем шыд-гъэпсын фае, а илъэси 5-м кыкIоцI зэхэкъутэнкIэ щынагъоу еджапIэ гори кьанэ хъуштэп.

Гурыт еджапIэхэм яспорт лъэшэу тыналэ тедгъэтышт. Олимпийскэ джэ-гунхэр зыкьаIоштхэ 2014-рэ илъэсым ехъулэу хэгъэгум иеджапIэхэм яспор-тзал пстэуми джырэ уахътэхэм адиш-тэрэ пкыгъохэр ядгъэгъотышхы.

Чэзыум бэрэ хэмытхэу кIэлэцIыкIу ЫгышIэхэм чIыпIэхэр щягъэгъотыгъэн фае. КIэлэцIыкIу ЫгышIэхэм ячIы-пIэхэр зэримыкIухэрэм иIофыгъо мы илъэс благъэхэм зэшIохыгъэн фае. КIэлэцIыкIухэм тэрзэу ахэхъоным, Уры-сыем щыпсэурэ унагъохэм къэралыгъом иIэпыIэгъушIу аIэкIэхъаным, сабый кы-зыфэхъугъэ бзылфыгъэрэ IофшIаплэм Iухъажыныным, иквалификацие зыпкъ игъэуцожыгъэным апае ищыкIагъэр зэкIэ шIэгъэн фае. КIэлэцIыкIу Ы-гышIэхэм яIофышIэхэм ялэжыапкIэ афы-хэгъэхъогъэныр анахъэу тыналэ зытед-гъэтышт Iофыгъохэм ащыш.

КЪЭРАЛЫГЪО ДУМЭМ ИДЕПУТАТХЭМ ЯХЭДЗЫНХЭР

Партиёу «Единэ Россиём» и Джэпсаль

Псауныгэм икьэухьмэн дэгъоу зэхэцэгъэныр. Псауныгэм икьэухьмэнкӀ тыхэгъэу зэхьоклыныгъэу кышыхьхэрэр зэхэзышӀэн фаехэр Урысыем ежъ шыпсэххэрэр ары. Медицине ІэпылӀгъу дэгъу ягъэгъотыгъэнымкӀ ахэм фитыныгъэу ялӀр дэх имыӀзу кыдӀлыгъэгъэн фае.

Медицине промышленностымрӀ фарминдустриемрӀ зыпкӀ игъэуожьыгъэнхэм анахьэу тыналӀ тедгъэтышт. ТранснациональнӀ корпорациехэм тызӀряпхыгъагъэр шыдгъэзыен фае, анахь шъхьалӀр — тицӀфхэм мылӀгъэпӀ Іэзгъу уц дэгъухэр алӀклӀгъэхьэгъэнхэр ары.

КъоджӀ медицинӀм ІэпылӀгъу шъхьаф егъэгъотыгъэн фае. КъуаджӀм Іоф шызышӀӀӀнӀу къӀклӀрӀ врачхэм чыпӀлакӀхэм зышӀызӀтырагъӀпсыхьаным пае сомӀ миллионым нӀс къафыхӀдгъӀкышт. Гурыт медицинӀ ІофышӀӀхэм ателыгъэгъэ ащ фӀдӀ программӀмӀхӀри Урысыем ирегион пӀстӀуми ащагъӀцӀклӀнхӀ фае.

Урысыем ис унагъо пӀпчъ зышӀыпсӀушт унӀ рагъэгъотын фае. 2016-рӀ ильӀсым ехьулӀӀу унӀ пӀсӀолъшӀыным фӀдӀтӀукӀӀ зырагъӀушӀомбгъушт. Инфляциер кызырӀелыхьӀрӀм даклоу мы охьтӀӀ блӀагъӀхэм ипотекӀ чыфӀхэмкӀ ставкӀхӀри кырагъӀӀынын ямурад.

КӀлӀлӀгъӀдӀжӀ ныбжыкӀӀхэм апае ипотека хъушъхьафыкыгъӀгъӀ кыдӀдӀтлыгъӀт, ащ иставкӀ нахь цыкӀлушт ыкӀи апӀрӀр взыносыр анахь мӀкӀӀ дӀдӀу атырӀм фӀдӀзышт.

КъӀралыгъо ДумӀкӀӀу ыкӀи ПравительствӀкӀӀу зӀхӀацӀгъӀтхэм игъоу афӀтӀӀгъӀу федеральнӀ мылӀкум хӀхьӀрӀ чыгу нӀкӀхӀр кооперативнӀ пӀсӀолъшӀыным пае бюджетым епхыгъӀ пӀстӀуми: врачхэм, гурыт, апшӀӀӀрӀ еджапӀлӀхэм якӀлӀлӀгъӀаджӀхэм, культурӀмрӀ социальнӀ лъэныкъомрӀ ІофышӀӀхэм ятыгъӀным иІофыгъо зӀшӀуахьнӀу. Федерацием исубъектхӀр а программӀм кыхӀэлӀжӀнхӀ фае.

ЫпӀкӀӀ зӀритхъухьӀгъагъӀу, ХӀгъӀгъу зӀошхом хӀӀӀжыгъӀгъӀ пӀстӀуми унӀхӀр ядгъӀгъотыштхь.

ЗӀфагъӀр — байныгъӀшху

ТиунашӀохӀр зӀкӀӀ Урысыем шыпсӀурӀмӀ яшӀоигъоныгъӀхэм адиштӀн фае. АрышӀ, зафӀу тызекӀон фае.

Чыопс рентӀ закӀокӀӀ пӀсӀурӀ, сырьӀе нӀмыкӀ зымышӀрӀ бизнесым пае хӀбзӀлахь шъхьафхӀр; ІофшӀапӀлӀхӀр кызызӀузыхьхӀрӀм, инновациехэм, производствӀм апылӀхэм, предпритиякӀлӀхӀр зыгъӀпсыхӀрӀм, дӀгъоу кызыкӀлӀупчӀлӀр товархӀр кыдӀзыгъӀкыхьхӀрӀм апае нӀмыкӀ хӀбзӀлахьхӀр — хӀбзӀлахь нахь макӀлӀхӀр гъӀнӀфӀгъӀнхӀ фае.

ХӀахьоу ялӀм ипроцент 13-р хӀбзӀлахьӀу ягъӀтыгъӀным игъоу тырӀклӀо

ыкӀи ащ фӀдӀ политикӀм тытекӀыныӀу итхъухьӀрӀп.

МышӀ дӀжыым гурыт классым елгытыгъӀмӀ, байхэм хӀбзӀлахьыр нахьыбӀу атын фае. АпӀрӀр чӀзыоу ащ хӀхьӀх амыгъӀкошчыр мылӀкум, пкыгъӀохӀр зӀрагъӀфедӀхӀрӀм атырӀальхӀрӀ хӀбзӀлахьхӀр.

2009-рӀ ильӀсым шылӀ мазӀм и 1-м нӀс хӀбзӀлахьхэмкӀ чыфӀхӀу цыфхэм кыатефгъагъӀхӀр суд Іоф кыхьмыхьӀу, кызырӀклӀо шыкӀлӀм тетӀу атетхыкыжыгъӀн фаеу игъоу тӀлӀгъӀу. ХабзӀм илажӀкӀӀ кӀӀтӀджыгъӀ ІофыгъӀохӀр зӀшӀохыгъӀнхӀ фае.

Урысые бизнесыр социальнӀ пшӀӀӀдӀкыжъ зыхьыр бизнесӀу шытын фае. ТыхӀгъӀгъу — Урысыем дыригъаштӀу ар пӀсӀун, ащ иІофыгъӀохэм агъӀгумӀкынын фае. ГъӀсӀныгъӀм, кадрӀхэм якыгъӀгъазырын, социальнӀ проекткӀӀхэм, урысые культурӀм чанӀу инвестициехӀр кхахильхьан фае. ШӀушӀӀ, хьатыр программӀхэм язӀгъӀушӀомбгъуныкӀӀ граждан обществӀм кыдӀлӀн фае.

КоммунальнӀ фӀло-фашӀӀхэмкӀӀ осӀ зафӀхӀр шылӀнхэм анахьӀу тыналӀ тедгъӀтышт. КоммунальнӀ ресурсхэм ягъӀфедӀнӀкӀ социальнӀ шапхьӀхӀр дгъӀфедӀштхь, а шапхьӀхэм аблӀмыкыхьӀу коммунальнӀ фӀло-фашӀӀхэмкӀӀ уасӀхӀр агъӀнфӀштхь, ахӀр инфляцием нахь нахь иныштхӀп.

«Цыфхэм яджыбӀхэм зӀрарыабӀхӀрӀм», электроӀнергием, псым, фабӀм апае кӀмыгъӀшпыпкыжыгъӀгъӀ уасӀхӀр зӀрыт счӀгъӀр коммунальнӀ компаниехэм зӀрӀрагъӀхьхӀрӀм тӀзӀгъы хьуштӀп. МышӀкӀӀ лъӀш дӀдӀу гъуны алыгыгъӀн фае.

ХӀгъӀгъум ищынӀгъончъагъӀ — цыфым ищынӀгъончъагъӀ

ПшӀӀӀрылӀгъу тӀлӀр цыфхэм ашъхьӀкӀӀ шынӀгъончъагъӀ ялӀным игарантиехӀр ягъӀгъотыгъӀныр ары. Полицием, суд системӀм яІофшӀӀн зӀхьоклыныгъӀшхӀохӀр фӀшӀыгъӀнхӀ фае.

Мы ильӀси 5 — 10 блӀагъӀхэм кыакӀоцӀ тӀ зӀрӀщытӀу тӀдзӀ, тифлот техникӀкӀӀ дӀгъоу зӀтедгъӀпсыхьан, обороннӀ-промышлӀннӀ комплексыр модернизацие тшӀын фае. ОборонӀмкӀӀ кӀӀралыгъо заказыр зы ильӀскӀӀ арымырӀу, ильӀси 3-м телытагъӀгъу ыпӀкӀӀ аштӀӀ зӀ ашӀышт. Предпритияхэм яІофшӀӀн ащ шӀуклаеу нахьышӀу ышӀышт.

ДзӀ кыулыкышӀӀхэм, хӀбзӀушъмӀклӀо органхэм яІофышӀӀхэм ашъхьӀкӀӀ ыкӀи яунагъо апае социальнӀ гарантӀе икьухӀр ягъӀгъотыгъӀнхӀ, пшӀӀӀдӀкыжышхӀо ахэм зӀрахьырӀм телытӀгъӀ лӀжӀӀпкӀӀ дӀгъу алӀкӀагъӀхьан фае, дӀзӀм кыулыкышӀӀ шыпхьыныр зӀрӀкыныр кыдалыгъӀтӀзӀ, экономикӀм иотраслӀ пӀрытхэм яспецалистхӀмрӀ япащӀхӀмрӀ ялӀжыапкӀӀ фӀдӀз е ащ нахьыбӀ ахэм аратын фае.

2012-рӀ ильӀсым шылӀ мазӀм и 1-м кышгъӀгъагъӀгъу хӀгъӀгъу кӀоцӀыдзӀхэм ыкӀи УІӀшыгъӀ КІуачӀӀхэм ядзӀ кыулыкышӀӀхэм, джащ фӀдӀу хӀгъӀгъу кӀоцӀ ІофхэмкӀӀ органхэм яІофышӀӀхэм ахьшӀу аратырӀм хагъӀхьӀшт. 2013-рӀ ильӀсым шылӀ мазӀм и 1-м кышыублагъӀу нӀмыкӀ кӀоцӀӀ ведомствӀхэм алутхэм шӀпхьакӀлӀм тетӀу ахьшӀу аратышт.

ВедомствӀу зӀпхыгъӀхэм ямылгытыгъӀу дӀзӀм кыулыкышӀӀ шызыхьыгъӀ пенсионерхэм 2013-рӀ ильӀсым шылӀ мазӀм и 1-м кышгъӀгъагъӀгъу гурытымкӀӀ япенсӀихэм фӀдӀ 1,5-кӀӀ кыӀхӀхьӀшт.

УІӀшыгъӀ КІуачӀӀхэм ыкӀи МВД-м ихӀгъӀгъу кӀоцӀыдзӀхэм якыулыкышӀӀхӀу чӀзыум хӀтыгъӀ пӀстӀуми мы ильӀситӀу блӀагъӀхэм кыакӀоцӀ зышӀыпсӀуштхӀ унӀхӀр арагъӀгъотыштхь. НӀмыкӀ кӀоцӀӀ ведомствӀхэм апаий мы ІофыгъӀом изӀшӀохын лъыдгъӀкӀотӀшт. ДзӀ кыулыкышӀӀхӀу чӀзыум хӀтхэм ильӀсыбӀрӀр емьжӀхӀу тапӀкӀӀ фӀтӀрхӀр кыалахын алъӀкышт.

ФедерализмӀмрӀ чыпӀӀ зыгъӀлорышӀӀжынымрӀ зыгъӀушӀомбгъугъӀныр

ЦыфхӀр дӀгъоу пӀсӀунхэмкӀӀ, ІзнатӀхэм ашылгыкӀотӀнхэмкӀӀ, дӀгъоу кыагъӀхьхэмкӀӀ, кӀлӀлӀцыкышӀӀхэм янеушырӀ мафӀ дӀгъунымкӀӀ кӀӀлӀ шъхьалӀхэм ыкӀи кӀӀлӀшхӀохэм анӀмыкӀхӀу, хӀгъӀгъум исыд фӀдӀрӀ кыали, кыуаджи амал ашарагъӀгъотын фае.

Урысыем ирегионхэм ыкӀи муниципалитетхэм яполномочиехэм ыкӀи ямылгы кыӀкыуапӀхэм афыхӀдгъӀхьӀшт, ау чыпӀӀхэм ашылӀ хабзӀм ипшӀӀдӀкыжы нахь зыкыӀлӀтышт. Регионхэм ежъхэм кыаугъоир хӀбзӀлахьхэм ахагъахьӀо зӀрашӀоигъом нахь кӀдгъӀгъушӀуных. Урысые Федерацием исубъектхэм муниципалитетхэм аделӀнхэмкӀӀ амал кыагъотын фае.

ОбщественнӀ структурӀхӀмрӀ бизнесырӀ ясоциальнӀ чаныгъӀ, регион, муниципальнӀ шылӀныгъӀм ахэм кышырахьыжӀрӀ Іофхэм ткӀуачӀӀ кызырӀхьӀу адедгъӀштӀн тимурӀд.

КІуачӀӀ кытӀзытырӀр цыфхэм цыхь кызырӀтфашӀырӀр ары

ТыгъӀгъазӀм и 4-м КъӀралыгъо ДумӀм хӀдзынхӀр шыкӀоштхь. Кыхьащ ильӀсым игъатхӀ Урысыем и Президент ихӀдзынхӀр шылӀштхь. ПолитикӀ зышкытыныгъӀ Урысыем ильӀнымкӀӀ лъӀпсӀ амалхӀр зышӀызӀхӀащӀт лъӀхьанышхоу ахӀр шыгыштхь, а амалхӀр шымылӀхӀу экономикӀм хӀхьӀныгъӀ едгъӀшын, цыфхэм яшылӀкӀӀпсӀукӀи зыкӀедгъӀӀтын тлӀӀкышӀтӀп.

ЛъӀпкӀ пӀстӀуми яполитикӀ пӀщӀу зӀрӀщытын тлӀӀкышӀтыр, цыфхӀр зӀрӀзылӀгъӀхӀрӀм имызакъоу, куп горӀмӀ яшӀоигъоныгъӀхэм зашъхьащӀӀтыкынын зӀрилъӀкыштыр, икьотӀгъу хэм анӀмыкӀӀу, иоппонентхэм кыӀорӀр зӀхихын, стратегическӀ гухӀлӀхэм арыгъӀозӀн, регион, социальнӀ куп пӀстӀуми, тыхӀгъӀгъу зӀкӀӀ шыпсӀурӀмӀ яфедӀхэм афӀлӀжӀӀн зӀрилъӀкыштыр, лъӀпкӀ пӀстӀуми, зӀрӀ Урысыеу япартиёу зӀрӀщытыр «ЕдинӀ Россиём» кыгъӀӀлӀгъӀгъогах.

Урысые обществӀм икуп пӀстӀуми ялӀыкӀохэм тырягъӀсӀу КъӀралыгъо ДумӀм ихӀдзынхэм тӀ тӀакӀуалӀ хӀгъӀгъум ихӀхьӀоныгъӀкӀӀ мӀхьанӀшхо зӀлӀ пшӀӀӀрылӀхэм язӀшӀохын пае цыфхӀр зӀкӀодгъӀуонхӀу.

ОхьтӀ кӀӀкыым кыыкӀоцӀ Урысые НароднӀ фронтыр общественнӀ коалицие ин хьугъӀ, ащ партиехэм ахӀмыт-

хэм, нӀмыкӀ партиехэм ялӀыкӀохэм, цыф чанхэм амал аригъӀгъотыгъӀ кӀӀралыгъо унашӀохэм якыхьхьынрӀ яштӀнрӀ ахӀлӀжӀӀнхӀу.

Цыф жьугъӀхэм яшӀоигъоныгъӀхӀр, тыхӀдзакӀохэм япредложениехӀр ІзубытыпӀӀ кызыфӀтшӀыхӀзӀ типпрограммӀ зӀхӀдгъӀууагъӀ. Ащ тырыгъуазӀзӀ мы ильӀситф блӀагъӀхэм Іоф тшӀӀшт, тиобществӀ ыпашъхьӀ ит пшӀӀрылӀхӀр, тицыфхӀр зыгъӀгумӀкыӀр ІофыгъӀохӀр зӀшӀотхыштхь, нӀбгырӀ пӀпчъ яшыкӀлӀгъӀным, хӀти амалӀу илӀр кызыфигъӀфедӀн тлӀӀкыным, ежъхэм, якӀӀлӀцыкышӀӀхэм янеушырӀ мафӀ яцыхьӀ телынын алъӀкынын апае тфӀлӀгъӀкыштыр зӀкӀӀ тшӀӀшт.

«ЕдинӀ Россиер» Президентым икьотӀгъу партиёу шыт. ХабзӀ зӀрӀхьугъӀу, хӀдзынхэмкӀӀ тиспискӀхэм яӀӀрӀ сатырӀ идгъӀуорӀр хӀгъӀгъум и Президент ары. ХӀгъӀгъум шыпсӀухӀрӀм зафӀдгъӀазӀзӀ тӀлӀгъу КъӀралыгъо ДумӀм ихӀдзынхэм «ЕдинӀ Россиём» кышчыдырагъӀштӀнӀу, ащ икандидатхӀу Медведев Дмитрий Анатолий ыкьом пӀщӀныгъӀ зыдызӀрихьӀхӀрӀм амакӀӀ афатынӀу.

ТекӀоныгъӀ кыдзыхьырӀ партиер ары ПравительствӀкӀӀр зыгъӀпсыштыр. Цыфхэм яІыпылӀгъу ІзубытыпӀӀ кызыфӀишӀызӀ, Медведев Дмитрий Анатолий ыкьом дӀгъоу Іоф зышӀӀн зылӀӀкышӀт командӀ чан зӀхищӀн зӀрилъӀкыштым, тишылӀныгъӀ ильӀныкьӀо пӀстӀури модернизацием кыхегъӀуытыгъӀным тегъӀпсыхьӀгъӀ ІофшӀӀныр лыгъӀкӀотӀгъӀным пае Урысые Федерацием и ПравительствӀ пӀщӀныгъӀ зӀрӀдызӀрихьӀащтым тицыхьӀ телъ.

ХӀгъӀгъум и Президент ихӀдзынкӀӀ тӀ еплъыкӀӀу тӀлӀхӀр кӀӀдгъӀнӀфӀгъахӀх. ХӀгъӀгъум хӀхьӀоныгъӀ ышӀынымкӀӀ, хабзӀм шӀуагъӀ кытӀгъу иІофшӀӀн зӀхищӀнымкӀӀ, тистратегие шылӀныгъӀм шыпхьырытшынымкӀӀ ар анахь мӀхьанӀ зӀлӀ Іофыгъоу тӀлӀгъӀгъу.

«ЕдинӀ Россиём» Урысыем и Президент ІзнатӀӀ ІугъӀхьӀгъӀнымкӀӀ ти ПӀщӀу, партием и ТхьаматӀу Путин Владимир Владимир ыкьор кыгъӀӀлӀгъо. ФедеральнӀ законодательствӀу Урысые Федерацием и Президент ихӀдзын ехьылагъӀм диштӀу мы унашӀор тыухьышт.

Типартие ыкӀи типӀащӀхэм кыадежъуыгъӀштӀнӀу тышӀушгъугы. ТекӀоныгъӀ кызырӀдӀтхыштым тицыхьӀ телъ.

***

ТыхӀгъӀгъу инеушырӀ мафӀ зыфӀдӀштымкӀӀ тӀ зӀфӀдӀ еплъыкӀӀхӀр, зӀтефӀрӀ гухӀлӀхӀр тӀлӀх, тикӀӀралыгъо ыпашъхьӀ ит Іофыгъо шъхьалӀхэм язӀшӀохынкӀӀ зӀфӀдӀ хӀкыпӀлӀхӀр кӀӀтӀгъотхь. ТӀ гухӀлӀгъу тӀлӀхэм тицыфхэм азыныкьӀо нахьыбӀмӀ кыадырагъаштӀ. Анахь шъхьалӀмкӀӀ тӀ зӀдӀтӀгъаштӀ: тыхӀгъӀгъу насып илӀнӀу тӀ тыфай ыкӀи ар шӀу тӀлӀгъӀгъу.

ТӀ Урысыер яттыштӀп. Ар зӀщызыгъакъо зышӀоигъохэм, цыфхӀр пкӀӀнчӀӀу зыгъӀгъуыгъӀи зыгъӀпцӀӀжыгъӀхэм яттыштӀп.

Урысыер зиен фаехӀр цыф шъхьафитхӀр, цыфыгъӀшхо зыхӀлӀхӀр, пшӀӀӀдӀкыжъ зӀрахьырӀр икьоу кызыгурылӀохӀрӀр ары. Ащ фӀдӀу зӀрӀхьыштым тицыхьӀ телъ. НеушырӀ мафӀр тӀры зӀлӀытыгъӀр!

ТызӀгъусӀмӀ тытекӀошт!

ФедеральнӀ законом
зӀригъӀнафӀрӀм тетӀу мы тхыгъӀр
ыпкӀӀ хӀлӀгъу кыхьытыгъӀ.

Фабэр игъом аІэкІагъэхъагъ

Мы аужырэ илъэсхэм Кошхъэблэ районым ит поселкэу Майскэм зэхэт унэхэм ябысымхэм гъэфэбэгъу уахътэм илъэхъан икьюу фабэр къазарафамытупшырэм фэшІ гумэкІыгъо хэтыгъэх. Поселкэм дэт котельнэр жы дэдэ хъугъэ, джаш кыыхэкІэу бэдэдэ егъэсты. Ащ дакІоу цыфхэм чыфабэ кызыэрэтефэрэм ыкІи игъом ахъщэр кызыэрамытышъурэм кѡахэкІэу фабэр афыпаупкІын фаеу хъуштыгъэ. А гумэкІыгъор дэгъэзыжыгъэ хъуным пае районым республикэ бюджетым ахъщэ чыфэ кыІиыхыгъ. Зэнэкъокъу зэхаци, блокым хэшІыкІыгъэ котельнэр поселкэу Майскэм шызышІышт псэолъэшІхэр кыѡахыгъэх. Ар экономичнэу гъэпсыгъэшт, мегаваттиц фэдиз кІуачІэу иІэшт.

Кошхъэблэ район администрацием ипашэ игуадзэу Батыш Пшымафэ кызыэриуагъэмкІэ, мы гумэкІыгъор дэгъэзыжыгъэ хъунымкІэ Адыгем и Правительствэ районым кыдзІэпыи, ащ пэлухъашт ахъщэу сомэ миллиони 10-р чыфэу кыритыгъ. Блочнэ-модульнэ котельнэм ишІын дэлажэрэр Туапсэ шыщ фирмэу «ООО-у «Промгаз» зыфиІорэр ары. Фабэр зэрыкІошт трассэм ифундамент агъэуцугъа, механическэ оборудованиеу котельнэм пашІэщтыр зэкІэ хъазыр. Къэнэжыгъэ закъор модульнэ котельнэм игъэуцужыын ары.

— Мы котельнэр шэклогъу мазэм ыкІэхэм анэс агъэуцунэу агъэнэфэгъагъ, — еІо Майскэ

къоджэ псэупІэм иадминистрацие ипэшэ ІэнатІэ зыгъэцкІэрэ Батырбий Рэщыдэ. — Ау фирмэу мыщ дэлажэрэм хэукъоныгъэхэр зэришыгъэхэм кыыхэкІэу ар игъом атІупшынэу хъугъэп, джырэ уахътэ ахэм ядэгъэзыжыын дэлажэж. Арэу шытми, гъэфэбэгъур кызысыгъэм кыщегъэжъагъэу цыфхэм тиягъэ ятымыгъэкІыным пае ыпэкІэ шыІэгъэ котельнэр афыпытшІагъ. Джыдэдэм блочнэ котельнэр зытеышт фундаментыр хъазырэу шыт. Псыр, гъэстыныпхъэ шхъуантІэр ащ етцэллагъэх, электричествэр пытшІэнэу зытэгъэхъазыры. Блочнэ-модульнэ котельнэр тхъамэфитІу горекІэ къашэжышты ыкІи ар зы мафэкІэ зэккырагъэуцощт. ШэпхъэшІухэм адиштэу гъэпсыгъэшт котельнэм унэ этети 8-р, сымэджыщыр ыкІи администрациер зычІэт унэр ыгъэфэбэщтых.

Рэщыдэ кызыэриуагъэмкІэ, котельнэр экономичнэу гъэпсыгъэшт, газымкІи электричествэмкІи Іоф ышІэшт. Ащ

егъэгушІох, сыда пІомэ котельнэжыэу джыдэдэм пыгъэнагъэм газ бэдэдэ егъэсты, ащ кыыхэкІэу цыфхэм чыфабэ къатефэ ыкІи ар зэрафэмытырэм кыыхэкІэу гумэкІыгуабо къэуцу.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КъумпІыл Мурат ишыпкыэу мы Іофыгъом ыналэ зэрэтыригъэтырэр къэлогъэн фае. Чъэпыогъу мазэм мыщ фэдэу шэпхъэшІухэм адиштэрэ котельнэр Джэджэ районым ит поселкэу Гончаркэм шагъэуцугъ. Ар зэрэзтырагъэпсыхъагъэм Премьер-министрэм ежы ышхъэкІэ зыщигъэгъозагъ. Поселкэу Майскэм шашІырэ котельнэри ащ инэплъэгъу ригъэкІырэп. Тапэки цыфхэм ягумэкІыгъохэр зэшІуахынхэр, яфэІо-фашІэхэр агъэцкІэнхэр, ахэм сьд фэдэрэ лъэныкъокІи ІэпыІэгъу афэхъунхэр АР-м и Правительствэ пшъэрылт шхъаІэу зыфегъэуцужыы.

КІАРЭ Фатим.
Сурэтым итыр: **Батырбий Рэщыд.**

ЗИГЪО ІОФ

КАРИНЭ чыжъэу маплъэ

Адыгэ бзылъфыгъэу Мэзэ Каринэ Къэбэртэе-Бэлыкъар Республикэм альпинизмэмкІэ ифедерацие ипрезидент. Карин ары кыушхъэчІэс бзылъфыгъэхэм ащыщэу кыушхъэу Эверест апэу дэкІолягъэр. Исэ-нэхъаткІэ гид — зызыплъы-хъанэу республикэм къэкІорэ туристхэр кырагъэкІых, чыпІэ гъэшІэгъонхэр арегъэлъэгъух, къэбарэу апылхэр къафегуатэх.

Каринэ бэмышІэу республикэм иныбжыкІэ парламент илъэсым Іофэу ышІагъэр зыщызэфэхъысыжыгъэ зэхэсыгъом кырагъэблэгъагъ. Чыжъэу плъэгъэ бзылъфыгъэм Темыр Кавказым итуристическэ кластер агъэпсыфэ-кІэ туристэу къафакІохэрэм Іоф адэзышІэшт специалистхэр зэрегъэдджэгъэнхэ фаер кыІуагъ. Ахэр хъакІэщхэм, ресторанхэм, спорткомплексхэм цыфхэм яфэІо-фашІэхэр ашафагъэцкІэшъунэу емыгъэсагъэхэ хъуштыгъ. Джаш фэдэу цыфхэр зыгъэгъозэщтыр (гидхэр), инструкторхэр ящыкІэгъэщтых. Ахэм ягъэхъазырын псынкІэ Іофэу шытэп.

Каринэ кызыэриуагъэмкІэ, охътабэ тырамыгъашІэу ахэр зыщырагъэджэщтыр эджапІэ-

хэр зэхашхэмэ, ІэкІыб къэра-лыгъохэу туризмэм зызшы-ушъомбгъугъэхэм опытэу ащызэрагъэуІугъэр кызыэ-рагъэшІэнэу агъакІохэмэ, ишІогъэшхо къэкІошт.

«Лъэпкъым итарихъ, чыпІэ зэфэшхъафхэм апылт тхыдэхэр дэгъоу ыкІи тэрэзэу цыфхэм къафалогъэнэу загъэсэн фае. Ащ тапэкІэ инэу ишІуагъэ къэкІошт, Кавказыр зыфэдэ шыпкыэр ыкІи ащ цыфхэр зэрэщыпсэухэрэ шыкІэр цыф мин пчыагъэу кытхъахъэрэм ашІэшт», — ичыхъэ телъэу игушыІэ шы-хигъэунэфыкІыгъ Каринэ.

Туризмэм Іоф шызышІэшт цыфхэм ягъэхъазырын республикэм ит апшъэрэ еджапІэхэм, спортымкІэ и Министертвэ ыкІи туризмэмкІэ и Комитет яІофышІэхэр пылынхэу зэдаштагъ.

Каринэ зигугъу кышыІыгъэ Іофыгъор Къэбэртэе-Бэлыкъар Республикэ закъор арэп зыщызэшІуахын фаер. Туристическэ кластерыкІэм хэхъэрэ объектхэр зыщашышты субъект пстэуми, Адыгеири зэрахэтэу, туризмэм Іоф шызышІэшт специалист дэгъухэр ящыкІагъэх.

(Тикорр.).

ТУРИЗМЭР

МИЛЛИАРД 30 пэІуагъэхъашт

Гонконг шыкІогъэ инвестиционнэ къэгъэлъэгъонэу «Мирим Азия-2011» зыфиІорэм Урысыер кышызыгъэлъэгъогъэ проектэу «Темыр Кавказым икурортхэр» (КСК) зыфиІорэр хэлэжыагъ. Къэралыгъо корпорациеу КСК-м итхъаматэу Алексей Невскэм кызыэриІорэмкІэ, проектыр зыфэдэр Европэм шашІэгъахэу шытыгъ, апэрэу ар джы азиатскэ къэралыгъохэр зыхэлъжэрэ къэгъэлъэгъонхэм арахыІлэгъагъ.

«Типроект Европэм имызакъоу, зэрэдунаеу шыІагъэ-кІотэрэ туристическэ-инфраструктурнэ проект анэх инхэм ашыщ, — еІо А. Невскэм. — Ащ игъэпсын сомэ миллиард 30-м кышымыкІэу пэІухъашт. Федеральнэ гупчэм сомэ миллиардищ кы-хильхъашт, адрэ къанэрэр инвесторхэм яахъыщ шыщэу кы-зэхагъэхъошт. Ахэм ямыІыкы ары хъакІэщхэр, спорткомплексхэр, зыгъэпсэфыпІэ зэфэшхъафхэр зэрашІыштыр».

Индием шыІэ компаниешхэм ашыщ Темыр Кавказым итуристическэ кластер игъэпсын сомэ миллиард кыхильхъанэу зэрэхъазырыр КСК-м ипресс-кыулыкыу

кытыгъ. Джаш фэдэу, Корейми сомэ миллиард, француз компаниешхэхэм ашыщ имыІыкыу проектым кызыэрэ-хальхъаштымкІэ зээзгы-ныгъэхэр зэдашыгъэх.

Гонконг шыкІогъэ Дунэе инвестиционнэ къэгъэлъэгъонхэм Урысыем ипроект номинациеу «Лучший проект будущего центральной и Западной Азии» зыфиІорэм апэрэ чыпІэр шиуытыгъ, ащ тикъэралыгъо лытыныгъэу кыфашІырэр кыІэтыгъ.

Къэгъэлъэгъонхэм къэралыгъо 15 ахэлэжыагъ, проект зэфэшхъафэу 80 кырахыІлэгъагъ. Кавказым шагъэпсышт туристическэ кластерым фэгъэхыгъэ проектым апэрэу апшъэрэ чыпІэр кызырхыгъэм гугъэпІэшІухэр къетых.

Проект анэх дэгъухэр номинацие зэфэшхъафхэмкІэ кыыхъыгъэнхэм жюриим хэт экспертхэм анэмыкІэу къэгъэлъэгъоным зипроект къэзыщагъэхэри хэлэжыагъэх. КСК-м игенеральнэ директорэу А. Невскэм компаниеу «Мирим Азия-2011» зыфиІорэм кыгъэхъазырыгъэ дышгъэ статуткэр шІухъафтынэу кыратыгъ.

КЪЭРЭЩЭЕ-ЩЭРДЖЭСЫМ

Комплексыр кызыэІуахышт

Спортым цыфхэр, анахъэу ныбжыкІэхэр, зыщыпылыштытхэ чыпІэхэм ягъэпсын зэрагъэпсын-кІэщтым республикэм яшыпкыэу шыпылтых. Абазинскэ районым ит къуаджэу Псыжы зыфиІорэм лъэпкъ культурэм и Гупчэ зычІэтышт унэм игъэпсын шаухы. Ар комплекситІоу зтеу-тыгъ: физкультурэмрэ псауныгъэмрэ зыщапы-лшыштыхэмрэ спортымрэ культурэмрэ зикІасэхэр зыщызэхъаштыхэмрэ. Объектым ишІын сомэ миллион 694-рэ пэІуагъэхъагъ.

Шэклогъу мазэм ыкІэ нэс апэрэ комплексыр кызыэІуахышт, ащ зэнэкъокъу зэфэшхъафхэр цызэхашхэу рагъэжышты. Районым шыпсэухэрэмкІэ иІысыкІэм икыихъагъу тефэу шІухъафтын лъапІэ ар хъушты.

Бизнесым изэхэщакІэ фырагъэджэщтых

Къэрэщэе-Щэрджэс Республикэм ипрограммэу «За нами — будущее» зыфиІорэм кызыэрэди-лгытэщтыгъэу, анахъ бизнес-идеэ дэгъухэр кыѡахынхэу ныбжыкІэхэм азыфагу зэнэкъокъу цы-зэхашхэагъ. ІофшІэгъэ 300 апэу комиссием кы-хихынэу шытыгъэр, зэнэкъокъум ныбжыкІабэ зэрэхэлэжыагъэр кыдалыгъи, бизнес-идеэ 450-мэ ахэплъагъ. НыбжыкІэ предпринимательствэм республикэм нахъ зыщезыгъэушъомбгъунэу алыгъэгъэ ІофшІэгъи 5 адрэхэм анахъ дэгъухэу агъэнэфагъэх. Ахэр къэзыгъэхъазырыгъэхэр джы къэралыгъом бизнес зэхэщэнымкІэ цызэлъашІэрэ экспертхэм рагъэдджэщтых. Ащ пае экспертхэр республикэм кырагъэблэгъэщтых, мастер-клас-схэр мыщ кышщатыштых.

(Тикорр.).

Уитарихъ гъэлъапІэ, зэгъашІэ Илъэпкъ фэшъыпкъагъ

Адыгеим революционнэ движеніер шырегъэкІокІыгъэным зилахъышхо хэлъэу, зэлъашІэрэ большевикэу, Совет хабзэр зетегъэуцогъэным чанэу хэлэжыагъэу, Кубано-Черноморскэ хэкум лъэпкъ ІофхэмкІэ икомиссарыгъэу Шэуджэн Мосэ (1876 — 1918) кызыхъугъэр мыгъэ илъэси 135-рэ хъугъэ. Цыф жъугъэхэр, адыгэ лэжыакохэр шхъафит шыІакІэм кыфэгъэушыгъэнхэм ыкІи псэукІэ амал тэрэз ягъэгъотыгъэным Шэуджэн Мосэ шІэфэ пыІыгъ. Бэнэныгъэ плъыр-жъэрым кыыхэкІэу пыйхэм аІэкІэ-кІодагъэми, гупсэфыгъо къезымытыштыгъэ мурадхэу Мосэ илагъэхэр цыІэны-гъэм пхырыкІыгъэх, адыгэ лъэпкъыр шхъафит гъогум теуцагъ, илъэс 90-рэ Іэпэ-цыпэ хъугъэу нахышІум фэкІо.

КъушхъэчІэсхэм яя ІІ-рэ зэфэс

1921-рэ илъэсым гъэтхапэм и 2 — 8-м Пшызэ ыкІи хы ШІуцІэ Іушъом ицІыф жъугъэ кызыэрэкІохэр зиделегатыгъэ къушхъэчІэсхэм яя ІІ-рэ зэфэс Красно-дар шыІагъ. Ащ апэрэу Кубано-Черномор-скэ хэкум иапэрэ исполком шыхадзыгъагъ.

Адыгэ кавалерийскэ полкыр

Илъэс 70-кІэ узэкІэІэбжэмэ (1941), ВКП (б)-м и Адыгэ хэку комитет ибюро иунашъокІэ Адыгэ добровольческэ кавалерийскэ полкыр, Хэгъэгу зэошхом илъэ-хъан зищытхы Іугъэ я 4-рэ гвардейскэ къэ-зэкъ кавалерийскэ Кубанскэ корпусым хэ-тэу зэуагъэр, зэхашхэагъ.

(Тикорр.).

ЗЭФЭХЫСЫЖЬХЭМ КЪАГЪЭЛЪЭГЪУАГЪЭР

Ильэсыр зэрифэшъуашэу аухышт

Пенсиехэмкэ фондм и Адыгэ республикэ Къутамэ 2011-рэ ильэсым шэклогум и 3-м шыклогъэ видеоконференцием кызытынэкыгъэ мэзибгъум клэухэу фэхъугъэхэр шызэфэхысыжыгъэх. ПФР-м и Къутамэ ипащэу Къулэ Аскэрбий зэрищэгъэ зэлукэм пэшлорыгъэш клэуххэр куоу шызэахыгъэх, ПФР-м ичылплэ органхэм Иоф зэрашлагъэм уасэ шыфашыгъ, псынклэу зэшлохыгъэн фэе пшъэрылхэр ыкли япллэнэрэ кварталым пстэуми анахэу аналэ зытырагъэтын фэе лъэныкхэр чагъэнэфагъэх.

Зэрэпсау пштэмэ, Иофшлэным клэухышлхэр фэхъугъэу алытагъ: ПФР-м и Къутамэ зэшлуи-хыр лъэныкхэ пстэумкы хэхъо-ныгъаклэхэр ашыгъэх ыкли ащ ишлуагъэкэ цыфхэм пенсиехэр нахъ дэгъоу алыгъэлэсшыгъэх. Мы тхыгъэмкэ Иофшлагъэхэм яаныхъ кыххэгъэщыпхэхэм та-кышчыпун.

Пенсиехэр
ятыгъэнхэр

2011-рэ ильэсым шэклогум и 1-м ехьулэу Иофшлэнымкэ республикэ гурыт пенсиер сомэ 7838-м, Иофшлэнымкэ ныбжым телыгъэгъэ гурыт пенсиер сомэ 7903-м анэсыгъагъэх. Нэмыклэу къэплон хъумэ, проценти 8,7-кэ нахыбэ хъугъэх.

Ыпэрэ ильэсым зэрэщытыгъэм фэдэу, 2011-рэ ильэсым Пенсионехэмкэ фондм ыльэныкхэ кыкырэ пенсиехэмрэ пособиехэмрэ икху фэдизу ыкли законм ыгъэнэфэрэ палтэм ехьулэу аратыштыгъэх. ПФР-м ичылплэ органхэу Адыгэ Республикэм шылэхэм Иофшлэнымкэ ныбжым телыгъэгъэ пенсиехэр пэлтэлагъэм зыфагъэуцунэу шыт цыфхэм чаныгъэ хэлгъэу Иоф адашлэщыгъэ ыкли ащ ишлуагъэкэ ипалтэм ехьулэу пенсиехэр афагъэуцунштыгъэх.

Клэуххэм кызырагъэлэ-гъуагъэмкэ, цыфхэм ипалтэм ехьулэу пенсиехэр афэгъэуцун-гъэнхэм ехьыллэгъэ Иофшлэныр шыклагъэ имылу зэхэщэгъагъ. Джащ фэдэу къэлогъэн фае мобильнэ шыккэм тетэу, нэмыклэу къэплон хъумэ, район гупчэхэм нахъ апэжыбэ чыллэхэр фэшлыкэ зэхэщэгъэ кыулыкхэм и Иофшлэхэм къахлэхъэхэз, улчлэ зилэхэр кырагъэблагъэ-щыгъэх, район гупчэм нэс клонхэу имышыклагъэу, пенси-ехэм япхыгъэ фэлэ-фашлэхэр цыфхэм афагъэцаклэщыгъэх. Ильэсэу тызыхэтым имэзибгъу кыкклоцл ащ фэдэ дэклэгъо

39-рэ а кыулыкхэм зэхэщэгъагъ, Иофыгъо 746-мэ ахэпллагъэх, республикэм икхэоджэ 65-мэ ащыпсэхэрэ нэбгырэ 724-мэ фэлэ-фашлэхэр афагъэцаклэгъэх. Кыулыкхэм зэхэщэрэ дэклэным нахыбэу цыфхэр кызыцеклуалэщыгъэхэм ащыщых Кошхэ-блэ районыр (гурытымкэ нэбгырэ 15), Красногвардейскэ районыр (гурытымкэ нэбгырэ 13).

Ны (унэгъо)
мылькур

Къэралыгъом зэрихэрэ социальнэ политикэмкэ негъэ цыфхэр нахыбэу кызыклэуцлэхэрэ Иофыгъоу ар шыт. Отчет палтэм ехьулэу ны (унэгъо) мылькурмкэ къэралыгъо сертификат ятыгъэ-ным пае заявление 1954-рэ ПФР-м иорганхэм къарахыллагъ, сертификат 1927-рэ аратыгъ.

Зычлэсшыгъэ унэ къэщэгъы-гъэным е шыгъэным пае банкхэм чыфэу къалахыгъэхэр ыкли ахэм процентхэмкэ ахыщэу атэхорэр тыжыгъэнхэм пэлуэгъэхъэным фэшл ны (унэгъо) мылькур гэзеклогъэным ехьыллэгъэ заявле-ние 689-рэ ПФР-м кырахыллагъ. Ахэм ателытагъэу сомэ миллион 233-рэ мини 150,1-рэ агъэфед-агъ. Зэккэмкы унэгъо 761-м чыфхэр ыкли процентхэм къаты-рэ ахыщэ тегъахьохэр зэрэпсау е ахэм ащыц лэххэр ны (унэгъо) мылькурмкэ атыжыгъэх. Ахэм сомэ миллион 260-рэ мини 123,3-рэ апэлухагъ. Къэлуагъэмэ хъушт къэралыгъо сертификат зилэхэм япроцент 99-м ны (унэгъо) мылькур унэ амалхэр нахышлу шыгъэнхэм пэлуэгъэхъэныр нахъ гээфедэкэ тэрэзэу зэралыгъэрэ.

2011-рэ ильэсым ичэпыогъу и 1-м ехьулэу ялыфыгъэхэм гэ-сэныгъэ ягъэгъотыгъэным ны (унэгъо) мылькур пэлуэгъэхъ-гъэным ехьыллэгъэ заявление 15 къатыгъ. Ахэм зэккэмкы сомэ мин 546-рэ агъэфедат. Ильэсым пыкыгъэ мэзи 9-м кыкклоцл ны (унэгъо) мылькурмкэ шыщэу зэ-тыгъо лэхъ гээфедэгъэным ехьыл-лэгъэ заявление 759-рэ къа-тыгъ, ренэу зыфэныкхэ горэхэм ахыщэр апэлуэгъэхъэным фэшл унэгъо 1191-м ясчэтхэм сомэ мин 12 зырыз ПФР-м аригъэ-хыагъ. А Иофым зэккэмкы сомэ миллион 14-рэ мин 284,7-рэ пэлуагъэхыагъ.

Зыгъо дэдэ Иофыгъоу къэнэжы ны (унэгъо) мылькур гээфедэ-гъэным ехьыллэгъэ законодатель-ствэр ямыгъэуцогъэным фэшл ПФР-м ичылплэ органхэм зэр-аххэр профилактикэ Иофшлэныр гэлэшыгъэныр.

Пенсие
фитыныгъэхэм
яучет изэхэщэн

Урысыем джырэ ипенсие системэ ыльэпсэ шхьалэу шыт персонифицированнэ учёт, нэмыклэу къэплон хъумэ, зы-ныбжэ къэсыгъэ цыфым пенсие фагъэуцу зыхыккэ кыдалтыгъэрэ къэбархэр дэгъоу зэлугъэклэ-гъэнхэр. Ахэм бэккэ ялытыгъэ ипалтэм ехьулэу пенсиер цыфым фагъэуцун зэралгъэ-кырэ ыкли ар зыфэдизыштыр.

Отчет палтэм (2011-рэ ильэ-сым иапэрэ мэзи) нэбгырэ мини 137-м яхыыллэгъэ къэбархэр цыфхэр страховатэ зышыгъэ организации 5495-м ПФР-м иор-ганхэм къалыгъэлэсыгъэх. А организациехэм ащыщхэу 5226-м электроннэ-цифровой клэухжыккэр агъэфедэз, теле-коммуникационнэ каналхэмкэ къэбархэр къатыгъэх. Республи-кэм икхэлэ ыкли ирайони 7-м а шыккэр проценти 100-м нэсэу агъэфедат. Урысыем а шыккэр зэрэагъэфедатгъэм лъэганлэу илэр процент 63,1-м шлохыгъэп.

2010-рэ ильэсым шэклогум и 29-м номерэу 313-ФЗ зытетэу аштэгъэ Законом федеральнэ законодательствэм зэхыокы-ныгъэхэу фишыгъэхэм ате-гъэпсыкыгъэу, ПФР-м ичылплэ органхэу Адыгэ Республикэм шылэхэм ильэс 16 ныбжым кышчыублагъэу шлокл зымылэ пенсие системэм клэлэцлыкхэр хагъэуцохэу аублагъ. Кызыра-лытагъэмкэ, зыныбжэ ильэс 16-м нэсыгъэу тиреспубликэ клэлэцлыккэ 80996-рэ ис. Ахэм ащыщхэу 46644-р е процент 57,6-р шлокл зымылэ пенсие стра-хованием исистемэ хагъэуцухагъ.

Ыпшэккэ кышчытлуагъэхэм яхыллагъэу джырэ лъэхъаным зыгъо Иофыгъоу шытыр цифро-вой-электроннэ клэухжыккэм тегъэпсыкыгъэу къэбархэр ПФР-м иорганхэм алыгъэлэ-сыгъэнхэм шлуагъэу кытыхэрэр цыфхэр страховатэ зышыгъэ организацииехэм агурыгъэлэ-гъэным ехьыллэгъэ Иофшлэныр гэлэшыгъэныр ары.

Пенсиехэм апае
мыльку
зэлугъэклэгъэным
ехьыллэгъэ
программэр

Къэралыгъомрэ цыфымрэ ахыщэ лэххэмкэ зэдыхэлажэ-хэзэ, пенсиехэм апае мыльку

зэлугъэклэгъэным ехьыллэгъэ къэралыгъо программэр ыпэккэ нахъ чыжыгъэу плъэрэ ыкли ыныбжэ кызысккэ пенсиеу кыратыштыр нахыбэ зышы зышлонгъо цыфхэм ателытагъ. Зыцлэ къетлогъэ программэм ехьыллэгъэ Федеральнэ законэу 2008-рэ ильэсым мэллытфэгъум и 30-м номерэу 56-ФЗ зытетэу аштагъэр гэзэккэжыгъэныр ПФР-м ичылплэ органхэм пстэ-уми апэ рагъэшгырэ лъэныкхэу къэнэжы. Мы Иофым ехьыллэгъэ зэхэщэн-техническэ Иофшлэну зэрахыагъэхэм яшлуагъэккэ, ыпэккэ программэм хэхъэгъа-гъэхэм ясатыр тызыхэт ильэсым имэзибгъу джыри нэбгырэ 670-рэ кыхэуцуагъ. Законом клуачлэ илэ зыхыгъэм кышчы-ублагъэу къэралыгъомрэ цы-фымрэ ахыщэ лэххэ зэдыхэ-лажээхэзэ, пенсиехэм апае мыльку зэлугъэклэгъэным ехьыл-лэгъэ программэм зэккэмкы Адыгейм шыпсэхэрэ нэбгырэ 7447-рэ (Урысыемкэ миллиони 6) хэхыагъ.

Программэм Иоф ышлэу зиуб-лагъэм кышчыгъэжыагъэу ежэ цыфхэм яшлоигъоныгъэккэ пен-сиехэм апае сомэ миллиони 8-м ехьу къатыгъ. Тызыхэт ильэ-сым имэзибгъу кыкклоцл ялофы-шлэхэм апае хэгъэхъожэ шы-ккэм тетэу страховой тынхэр кызытыхэрэм къахэккыгъэр сомэ мин 425,9-рэ. Зыцлэ къе-тлогъэ тынхэр нахыбэу кызы-щатыгъэхэр къалэу Мыекъуапэ (сомэ мини 183,2-рэ) ыкли Ады-гэкъал (сомэ мини 103,5-рэ).

Страховой
тынхэм
пэщэныгъэ
адызехьэгъэныр

Пстэуми анахъ кынуэ, анахъ социальнэ Иофыгъо шхьалэу шыт страховой тынхэм пэщэ-ныгъэ адызехьэгъэным ехьыл-лэгъэ пшъэрылхэу 2010-рэ ильэсым кышчыублагъэу УФ-м Пенсионехэмкэ ифонд кыраты-жыгъэр. Ащ нэшэнэ шхьалэу илэ страховой тынхэу къау-гъоихэрэр ильэс къэс фэдизрэ ны-кхорэ лэпэ-цыпэккэ нахыбэ зэ-рэхъухэрэр. Страховой тынхэр икху фэдизу ыкли ипалтэм ехьулэу кызыраугъоихэрэм бэккэ елытыгъэ пенсиехэр игъом алыгъэлэсыгъэнхэр зэрэзэхэ-щэгъэщыт.

Тызхэт ильэсым имэзибгъу кыкклоцл шлокл зымылэ пенсие страхованием телыгъэгъэ мыль-коу кыхэккыгъэр сомэ милли-арди 2-рэ миллион 600-рэ.

Блэккыгъэ ильэсым имэзибгъу ахыщэу къаугъоигъэм ар сомэ мин 817,6-кэ нахыб. Прогноз-хэм атэгъэпсыкыгъэу мэзиб-гъум ахыщэу къаугъоин фэагъэм-кэ пшъэрылхэр проценти 103,6-м нэсэу агъэцкэжыгъэх. Шлокл зымылэ пенсие страхова-нием епхыгъэ страховой тынхэр къэуугъоигъэнхэмкэ ПФР-м ичылплэ орган пстэуми мэзибгъу планыр икху фэдизу агъэцкэ-лагъ.

2011-рэ ильэсым ичэпыогъу и 1-м ехьулэу шлокл зымылэ пенсие страхованиехэмкэ стра-ховой тынхэу къалытагъэхэм ащыщхэу къамытыгъэ чыфхэу зэккэмкы Адыгэ Республикэм шызэтеуагъэхэр сомэ миллион 60,3-рэ е процент 1,4-рэ (УФ-мкэ проценти 2, ЮФО-мкэ процент 1,9-рэ) хъуштыгъэ.

Шлокл зымылэ медицинэ страхованиемкэ Федеральнэ фондм ибюджет мэзибгъум кыкклоцл сомэ миллион 299,2-рэ хагъэхыагъ. Блэккыгъэ ильэсым джащ фэдэ ипалтэ елытыгъэ-мэ, ар сомэ миллион 217,6-кэ нахыб. Страховой тынхэм якызугъоинкэ мэзибгъу прогноз-хэу агъэнэфэгъагъэхэр процен-ти 103-у агъэцкэжыгъэх.

Шлокл зымылэ медицинэ стра-хованием (ФФОМС) телыгъэгъэ страховой тынхэмкэ 2011-рэ ильэсым ичэпыогъу и 1-м ехьулэу чыфэу зэтеуагъэр сомэ миллиони 6,3-рэ е атын фаеу къалытагъэм ипроцент 1,9-рэ. УФ-мкэ ыкли ЮФО-мкэ ар проценти 2,3-м нэсыштыгъ.

Шлокл зымылэ медицинэ страхованиемкэ территориальнэ фондм (ТФОМС) ибюджет страховой тынхэу сомэ милли-он 207,8-рэ лэкхыагъ. Страхо-вой тынхэм якызугъоинкэ мэ-зибгъу прогнозхэр процент 99,8-у агъэцкэжыгъэх. Арэу шытми, мы лъэныкхэмкэ сомэ миллиони 4,4-рэ е атын фаеу къалытагъэм ипроцент 1,3-рэ (УФ-мкэ процент 1,9-рэ, ЮФО-мкэ процент 1,8-рэ) чыфэу ателыгъ.

Иклэхым къэлогъэн фаер ПФР-м и Адыгэ республикэ Къу-тамэ хэбзэ гэзэккэкло органхэм, суд приставхэм я Федеральнэ кыулыкхэу ичылплэ органхэм, правзухъумэккэ ыкли уплэккыу органхэм адырилэ зэпхыныгъэ-хэр ыгъэпытэхэзэ, страховой тынхэмкэ чыфэу ателхэр орга-низациехэм къагъэтыжыгъэнхэм ехьыллэгъэ Иофшлэныр нахъ ыгъэлэшыр зэрэфаер ары.

*ПФР-м и Адыгэ республикэ
Къутамэ ипресс-кыулыкху.*

ПРОЕКТЫР ЗЭРАХЪОКЫЖЬЫНЭУ ТЭГУГЪЭ

Джырэблагъэ Адыгэкъалэ дэт гу-рыт еджаплэу N 3-м, тхаклоу Лъэу-стэн Юсыф ыцлэ зыхырагъ, изал цыф зэхэхэ шыклуагъ. Ащ шаоштым, шырахъухыащтым ыгъэгумэккхэу кеклоллагъагъэх урамхэу Гагариным, Шыханчэрыехыаблэ, Маяковскэм, Пушкиным ацлэхэр зыхыхэрэм, Пи-онерскэм атесхэ къэлэдэхэр.

Зэхэхэм хэлэжыагъ ыкли ар зэри-щагъэ Адыгэкъалэ ипащэу Хьатэгъу

Налбий. Ащ игъусагъэх коммунхозым и Иофшлэхэмрэ тимикрорайонкэ гэло-рышлалэм ипащэу Хьапэлх Асланрэ.

Зэхэхэм шытегушылагъэх кырагъэ-жыагъэу кытфашырэ канализациер зэ-рагъэпсырэ шыккэм цыфхэр зэрымгъэ-разэхэрэм. Зэккэ къэгъушылагъэхэм игъоу альэгъугъэ канализациер тыхэтэ клыхэмкэ ращэккы зэ былым дэфыплэккэ тызэджэ-рэмкэ пхырыклэу ашлымэ тэркли ежэ-хэмкы зэрэнахъ дэгъур. А еплыккэр

кыралотыкыгъэ зэхэхэм кышчыгушы-лагъэх къэлэдэхэу Ишпынэ Сэфэрбий, Мыгудж Аслан, тикойклэ тидепутагъу Къэ-бэртэ Асланчэрые, Мамый Юрэ, Цопсынэ Славик, нэмыклэхэри. Сэ сиплтыклэхэри адрэхэм къалуагъэхэм адештэх.

Шыпккэр плочтмэ, канализациер зэ-рэтфагъэпсырэ тигуапэ, ау зэрэрагъэжэ-гъэ шыккэм уигъэрэзэнэу шытыгъэп. Проектм ар унэ лупэхэмкэ реклохынуэ егъэнафэ. Псэоллэшхэм асфальт зыты-

ратхыгъэ чыллэхэр, плиткэхэр зы-тель лъэсрыккэ гъогухэр зэхакъу-тэщыгъэх. Арышэ, зэлуккэм къе-кклолагъэхэм ащ фэдэ проектм зэ-рэагъэзыерэр шхъэхыгъэу къа-луагъ. Къэлэ администрацием ипа-щэу Хьатэгъу Налбий тиелтыккэхэм къадыригъэштагъэшэ, проектм зэрахъокыжыным тыщэгъуы.

КЪЭДЭ Мухьдин.

Адыгэкъал.

УГСЗН ЦІЫФЫМРЭ ІОФШІЭНЫМРЭ УГСЗН

Нахь пасэу зэ-
рафагъэуцурэ
шыкIэр

Федеральнэ законэу «Урысые Федерацием Иошлэ-нымккэ ипенсиехэм яхылааг» зыфиорэм зэригэ-нафэрэмккэ, зыныбжэ илэс 60-м нэсыгэ хуульфыгэху ыккэ илэс 55-м нэсыгэ бзылфыгэху илэс 25-м ыккэ илэс 20-м кышчымыккэу стаж зилэхэр Иошлэн лэзпкэхэм ателытагэху ныбжым тегэпсыккыгэ пенсием агьаклох.

Арзу шытми, ИофшI-нымкIэ пенсие афэгъэуцугъэным ифитыныгъэ къязыгырэ ныбжыым нэмысыгъэху ИофшIэн зимыIэ граждан зырызхэр ныбжыым телытагъэу ИофшI-нымкIэ пенсием агъэкIонхэ альэкIэу къыхэкIы. Урысые Федерацием и Законэу «Урысые Федерацием ИофшIэн шягъэгъотыгъэным ехыыллагъ» зыфилоу 1991-рэ илъэсым мэлэульфэгъум и 19-м номеру 1032-1 зыгетэу аштагъэм ия 32-рэ статья ия 2-рэ пункт ащ фэдэ амалхэр къетых. Ащ зригъэнафэрэмкIэ, организациер шымыIэжь зэрэхуыгъэм е предпринимателым иИофшIэн кыззеригъэуцугъэм, организацием, шхъэзэкъо предпринимателым яштат нахь макIэ зрашIыгъэм афэшI ИофшIапIэхэм кыIуагъэкIыгъэху ИофшIэн кызыфагъотын амылэкIыхэрэм цIыфхэм ИофшIэн ягъэгъотыгъэнымкIэ къулыкъум иорганхэм япредложение ыкIи ежь ИофшIэн зимыIэр кыззэрэзэгыгъэм атетэу, зыныбжь илъэс 58-м нэсыгъэ хуульфыгъэм ыкIи бзыльфыгъэу зыныбжь илъэс 53-рэ хуыгъэм нахь пасэу пенсие афагъэуцун альэкIышт. Ащ пае шэпхъэ гъэнэфагъэ шыI: хуульфыгъэм страховой стажэу иIэр илъэс 25-м ыкIи бзыльфыгъэм иIэр илъэс 20-м кышыыкIэ хуыштэп.

Зыгорэккэ пенсие зы-
фагъэуцугъэ цыфым ыуж-
ккэ Юфшкэн кыгъотыгъэ-
мэ, Юф горэм пыхагъэмэ,
пенсиер къагъэуцу.

Дарья УДАЛОВА.

Цыфхэм Юфшэн ягъ-
гъотыгъэнымкӀэ рес-
публикэ къулыкъум и
ГъэЮрышӀанӀэ эконо-
микэ ЮфшэнымкӀэ
ыкӀи ЮфшэнымкӀэ
бӀдзэршӀыпӀэм изытет
зэхэфыгъэнымкӀэ иот-
дел испециалист-экс-
перт шъхьаӀ.

ПэшЮрыгъэшъэу сэнэхъат ягъэгъотыгъэныр

Нахь пасзу цыфхэм сэнхыат
ягъэгъотыгъэным гухэлъэу
егъэнафэ республикэм Иош-
шэнымкIэ ибэдзэршыпIэ илъ
социальнэ плыыр-стыргыгъ
гъэшъэгъэным фэшI Адыгэ
Республикэм ит предпрятне-
хэм ыкIи организациехэм кы-
гуагъэкын алъэкIышт цыфхэм
IэпIэсэныгъэу ахэлъым хэ-
гъэхъогъэныр, нэмкI сэнх-
ыатхэр ягъэгъотыгъэнхэр е
стажировкэ ягъэкIутыныр.

Пэшлорыгэзшэу сэнэхят ягээгъотыгэнэм спхыгэ фэл-о-фашлэху кэралыгъм афигэцаклэхэрэм апае цыф-хэм ыкли foшлалпэхэм ыпклэ алахырэп. А Программэм пэ-лухашт мылтыкур федеральнэ ыкли республикэ бюджетхэм кяхэклы. foшлалпэм lүгхэм ыужлэхэ предпринимател ищы-клэгэшт сэнэхыатхэр нахэ па-сэу ягээгъотыгэнхэм фэшл ахэр зэрэриггаджэхэрэм пае хьарджэу ышлэхэрэм апэ-лухашт мылтыкур субсидие шы-клэм тетэу хабзэм кыберетыжы.

ЮагъэкIын алъэкIышт
Юфшыл купхэм ахалжэтэх
ЮфшIапIэм ыгъэлажьэхэу
мышц фэдэ Юфыгъохэр зыды-
зрихьэхэрэр:

— Юфшэн язытырэм мэфэ
имыкью ЮфшакIэм тыригъэ-
хьэгъэ цыфхэр;

— пІэлъэ гъэнэфагъэкІэ
ІофшІэн зимыІэштэу ыгъэп-
сыгъэхэр;

— цыфхэр ІугъэКыгъэнхэм
ехьылІэгъэ Іофыгъохэм къахи-
убытэхэрэр.

ЗыгорэКэ цыфхэр жьугъэу
 йуагъэКынхэ фаеу хьумэ, Ады-
 гэ Республикэм йофшэнымКэ
 ибэдзэршыплэ кыныгъоу иль-
 хэр нах маклэ шылгээнхэм е-
 пыхыгъэ йофыгъохэу зэрэхаштхэм
 яхьылIэгъэ Программэм те-
 гъэпсыкыгъэу, 2011-рэ илъэсым
 пэшлорыгъэшэу рагъэджэнхэу
 нэбгырэ 346-рэ агъэнэфагъ. А
 гухълтым тегъэпсыкыгъэу нэпэ
 нэбгырэ 300 еджакло агъэкуагъ.
 Сэнэхьат зэфэшхьаф 46-м ахэр
 афырагъэджэштых, Iэпэлэсэ-
 ныгъэ арагъэгъотышт. Нах па-
 сэу сэнэхьат ягъэгъотыгъэныр
 йофшэплэ 28-м пае республикэм
 шызэхэшагъ.

Цыфхэм Изпэлэсныгъзу ахэлтым зыкъемыгъэлтэу непэ производствэм хэхьоныгъз ебгъэшын ыки бгъэклэжын плъэклыштэт. Инвестиционнэ проектхэм къапкырыклэу производствэм зэхэщаклэу илэр зышызоблахурэ ыки производствэр зышагъэклэжырэ предприятиехэм ыпшэкклэ зылцэ кбышетлогъэ Программэм тегъепсыкыгъзу 2011-рэ илъэсым рабач клучалэхэм ядэгугъэ хагъэхон алъэклышт. Программэм зэрэхалажьэхэрэм ишыагъэкклэ, а организациехэм ялофышлэ 231-м Изпэлэсныгъзу ахэлтым хагъэхошт е ыужклэ производ-

СТВЭМ ИШЫКЛЭГЭШТ СЭНЭХЬАТХЭР
АРАГЬЭГЬОТЫШТЫХ.

Нахь пасэу Ялофшлэхэр
езыггаджэхэрэм, сэнэхатыр-
клэхэр языгэгъотыхэрэм ащы-
цыхэр ЗАО-у «Псёлэлэпхэ»
конструкциехэмклэ ыкли гъуч-
бетон пкыгъохэмклэ комбина-
тэу «Кошхяблэр», ЗАО-у «Шэ-
уджэн шэ заводыр», ЗАО-у
«Картонтар», ООО-у «МПК»
«Мыекьопэ пивэшл заводыр»,
ЗАО-у «Содружество» зыфилоу
Красногвардейскэ районым
итыр, нэмыклэхэр.

Пэшлорыгыэшъ егъэджэным
тегэпсыкыгъэу нахыбэу кы-
зыкълэупчлэхэрэ сэнэхъатхэм
ащыщыл котельным оператор,
водитель, электрогазгъуычгъажд,
электрооборудованием игъэ-
цкълэжынкълэ электромонтер, экс-
каваторым имашинист, шакло,
халыгъугъажд, штукатур, гъэ-
лакло, пхыашлэ зыфлэллштхэр.

Пэшторыгъэшъ егъэджэныр
зэкIэ экономикэм иотраслэ пстэ-
умэ апае зэхэщагъэ пIомы хьушт.

Луагъэжын алъэжыным ищынагъо зышъхьашът лощышлэхэр пэшлорыгъэшъу зэррагъаджэхэрэм ишуагъэкъл, Программэм зэрэгъонафэрэм тетгу ахэр зылт лощылаплэхэм ялошылэплэ чыплэхэр къащафагъэнэжых ерагъэджагъэхэр нмыкъл предпрыхтхэм алуагъэхьанхэ алъэжышт.

Программэм игъэцкIэжьын
ехьылIэгъэ пэшIорыгъэшъ зэ-

фэхысыжыхэм нафэ кышлы инвестиционнэ проектхэм атегъэпсыкыгъэу производствэр зыщагъэкIэжырэ предприятиехэм IуагъэкIыным ичынагъо зышхъашыт яIофышIэхэр пэшIорыгъэ-шъэу рагъэджэнхэр е стажировкэ ягъэкIугъэныр ящыкIэгъэ шъыпкъэу зэрэчы-тыр.

Программэм ухэуцоным
ыкIи уиЮфышIэхэр нахь па-
сэу ебгээдженхэм фэшI
цIыфхэм ЮфшIэн ягэзгь-
тыгэнымкIэ Гупчэхэм за-
фэбгэзээн, Юф адэшшIэн фæ.

Юфышлэхэр нахь пасэу
егэджэгэнхэм изэхэсэн
ехылгэгэ упчлэ пстэумэ
яджуапхэр цыфхэм Юф-
шлэн ягэгьотыггэнымклэ
кэралыгьо учреждениехэу
Адыгэ Республикэм икьалэ-
хэм ыклэ ирайонхэм Юф
ащызышлэхэрэм ягьугьоты-
лэштых.

КЪОХЪУЖЪ Долэт.

Цыфхэм ЮфшӀэн ягъ-
гъотыгъэнымкӀэ рес-
публикэ къулыкӀум и
ГъэӀорышӀанӀэ проф-
ориентациямкӀэ, пси-
хологическэ ӀэпыӀэ-
гъумкӀэ, профессио-
нальнэ егъэджнымкӀэ
ыкӀи цыфхэм къбар-
хэр алыгъӀэсыгъэ-
хэмкӀэ иотдел ипаш.

Статистикэм кыгыгъэлыагъохэрэр

Иошшэн кызгъотыгъэнымкIэ IэпыIэгъу афэхъухэ, консультациехэр аратыхэ е нэмыкI фэIо-фашIэхэр афагъэ цакIэхэ ашIоигъоу Адыгъ Республикэм цыфхэм Иошшэн ягъэгъотыгъэнымкIэ икьулыкьу иорганхэм 2011-рэ илъэсым ичъэпыогъу нэгыгъэр 3762-рэ къяоллагъ. А пчъагъэр зышIэ къетIогъэ гухэлъхэм апае къыззэтынэкIыгъэ илъэсым джащ фэдэ ипIалъэ ехъулIэу цыфхэм Иошшэн ягъэгъотыгъэным фэлэжжэрэ органхэм къяолIэгъагъэхэм процент 13,2-кIэ нахъ макI. ГъэрэкIо ичъэпыогъу мазэ ахэр нэгыгъэр 4332-рэ хъуштыгъэх.

Ежъхэм къякIушт IофшIэн къэгъотыгъэнымкIэ адеIэхэ ашIоигъоу цыфхэм IофшIэ ягъэгъотыгъэнымкIэ къулыкIуэм иорганхэу Адыгэ Республикэм итхэм нэбгырэ 1466-рэ къяолIэгъагъ. А пчъагъэр къэралыгъо фэIо-фашIэхэр афагъэцакIэхэ ашIоигъоу зэкIэ закъыфзэыгъэззгъэ граждандхэм япроцент 39-рэ мэху. ГъэрекIо а къэгъэлъгъуакIэр процент 50,9-м нэсыгъагъ.

Зыщылтэжэштхэ Юфшланлэ
кэжэотыгъэн гухэлъым пае
цфыхэм Юфшлэн ягэжэ-
тыгъэнымклэ республикэ кы-
лыкъум иорганхэм 2011-рэ
илъэсым ичэпыогъу къяклэ-

лэггэ гражданхэм янахыбэр
ильэс 14—29-рэ зыныбжэ купым
шыщыгъэх. А купыр зэкӀэ
ӀофшӀэн лыхъуштыгъэхэм
япроцент 62,3-м нэсыштыгъ.

Тофшлэн лыххуэр граждан-хуу учетым хаггэуцуаггэхэм зэкклмкл хуульфыггэу ахэ-тыггэр нэггыр 1433-рэ. Ахэр зэккл Тофшлэн лыххуу а-хыггэхэм япроцент 39,6-рэ хууштыг. А кзггэлэггяу-клмкл элгггэр блэклыггэ 2010-р лыхсым процент 42-м нэсыштыг.

2011-рэ илгээсэм ичээшюггу
цыфхэм юфшлэн гягээгыты-
гээнымклэ органхэм яучет
хагзуцоггэ гражданхэм япо-
цент 41,4-р хуульфыгээх.
Блэкиггэ илгээсэм джащ фэдэ
иплалгэ ахэм ичпачаггэ процент
43,3-рэ хууштыггэ.

2011-р э илээсүм ишэклогу и 1-м ехуулэу юфшэн зимы-лэхуу цыфхэм лэжяанлэ ягээ-гьотыгээнимклэ республикэ кьулыкьум иорганхэм ашат-хыгээр нэбгырэ 3617-м шло-кыгээп. Гээрэкю джащ фэдэ ипалтэ ехуулэу юфшэн зи-мылэу атхыгээгэ гражданхэм а пчяагээр процент 22,4-клэ нахь макI.

2011-р э илээсым ишэклогъу и 1-м ехуулэу юфшэн зимылэхэм япчбагъэ къалэхэмрэ районхэмрэ мырэушгъэу ащыгъэпсыгъагъ;

— кълэу МыекъуапэкІэ

нэбгырэ 946-рэ, АдыгэкьалэкIэ
— 232-рэ;

— районхэм: Дждэжэ районымкІэ нэбгырэ 421-рэ, Кошхьэблэ районымкІэ — 417-рэ, Красногвардейскэ районымкІэ — 277-рэ, Мыекьопэ районымкІэ — 467-рэ, Тэхьутэмыкьое районымкІэ — 255-рэ, Теуцожь районымкІэ — 261-рэ, Шэуджэн районымкІэ — 311-рэ.

10. Ифшлэн ямылзу алтыгтэхэ 2011-рэ илээсым ичъэпыогъу пособие зыфагъэуцугъэхэр нэбгырэ 828-рэ (2010-рэ илээсым нэбгырэ 1700-м нэсыштыгъ) хуыштыгъэх. Ахэм ащышхуэ Ифшлэн зрямылэм пае пособие зэратыгъэхэр нэбгырэ 711-рэ (2010-рэ илээсым 1400-рэ хуыштыгъэх), шыфхэм Ифшлэн ягъэгъотыгъэным фэлэжьэрэ органхэм еджакло агъэклогъэ нэбгыри 128-м (2010-рэ илээсым нэбгырэ 438-рэ хуыштыгъэх) стипендие афагъэуцугъ. Учетым нэбгырэ 1687-рэ (2010-рэ илээсым 2237-рэ хуыштыгъэх) хагъэкыжыгъ. Ахэм ащышхуэ нэбгырэ 1154-м Ифшлэн кыфагъотыгъ.

2011-рэ ильэсым ишэклогъу
и 1-м ехьулэу цыфхэм юф-
шэн ягъэгъотыгъэнымкэ рес-
публикэ къулыкъум иорганхэм
вакансие 5216-рэ ащатхыгъ.

2011-рэ ильэсым ишэклогъу
и 1-м ехьулэу республикэм

гурьтымкӀэ зы йофшӀпӀэ чӀыпӀэм шызӀнӀэкъокъу шытыгӀэхэм япчыагӀэ нӀбгӀырӀ имыкӀу (0,7). Мы йофыр нахь кӀынӀу шызыгӀӀэпсыгӀэхэм ащыдых КошхӀэблӀ районымрӀ АдыгӀкӀалӀрӀ. Зы йофшӀпӀэ чӀыпӀэм пае КошхӀэблӀ районым нӀбгӀыри 4,5-рӀ, АдыгӀкӀалӀ — 3,5-рӀ ащы-зӀнӀэкъокъушытыгӀэх.

Юф зышIэн зыльэкIы-штхэм ащыштхэу ЮфшIэн зимылэкIэ атхыгъэхэм япчъагъэ республикэм лъэ-гапIэу щыриIэр 2011-рэ илъэсым ишэкIогуы и 1-м ехъулIэу процент 1,7-м нэ-сэу къелыхыгъагъ. Шы-шъхъIум ар проценти 2, Iоныгъом — 1,9-рэ, чъэпы-огъум — 1,8-рэ хъуштыгъэ. ЮфшIэн зимылэкIэ атхыхэ-рэм япчъагъэ анахь инэу зыщыгъэпсыгъэхэм ащы-щых Шэуджэн районымрэ (проценти 3,5-рэ) Адыгэ-къалэрэ (проценти 3,0-рэ).

ЕУТЫХ Аскэр.

**Цыфхэм Иофшэн ягъ-
гъотыгъэнымкІэ рес-
публикэ къулыкъум и
ГъэларышланІэ эконо-
микэ ИофшэнымкІэ
ыкІи ИофшэнымкІэ
бэдзэршыпІэм изытет
зэхъфыгъэнымкІэ иот-
дел иведущэ специ-
алист-эксперт.**

Ипэлэсэныгыэшхо зыхэлъ кIэлэлпIу

Цыфым еж ыгукIэ зыфэшэ-гэ сэнэхьатыр ылэ кызыригъа-хьэкIэ, ащ гуахьа хигъуатээ рэлажэ. Сабыйхэр шIу умылгэ-гъухэу кIэлэлпIу Iоф пшIэн зэрэумылгэкIыштыр хэткIи нафэ. Ащ даклоу шIэгъэшхо зэрэпхэ-лын фаер мы сэнэхьатыр кы-хэзыхьэрэм дэгъоу кыагурIо.

Цыфыр зыфэдэр, инэшанэ-хэр нахь кыэозыгъашэрэр исэ-нэхьат, ипшгъэрылхэр зэригъэ-цакIэхэрэр ары. ИлофшIэн екIо-лакIэхэр кыфигъотыз ильэс 25-рэ хъугъэу Чэсэбий Марыет кIэлэлпIу Iоф ешIэ.

Марыет илакъокIэ Пэнэжы-кыуае щыщ. Адыгэ кыралыгъо кIэлэгъэджэ институтым фило-логиемкIэ ифакультет кыухыгъ, ау зы мафи кIэлэгъаджэу Iоф ышIагъэп. Сабыйхэр шIу ыльэ-гъухэу, ахэм япIун-гъэсэныгъэ ишгъэфхэм зашигъэгъуазэ шIо-гъоу кIэлэлпIу IыгъыпIэм кIэ-лэлпIу Iухьагъ.

Джы кызынэсыгъэми исэ-нэхьат фэшгъыпкыэу Мыекъуа-пэ дэт кIэлэлпIу IыгъыпIэу № 28-м щэлажэ, илофшIэгъу-

хэм пIуныгъэ IофшIэнэу адышы-зэрахьэхэрэм мэхьанэшхо яI.

Марыет кызыригъэжыкы-кIэ, джыри институтым щеджэзэ, кIэлэлпIу IыгъыпIэм кыащэ-рэ сабыйхэу гушIыкIэ тэрэз зы-мышIэхэрэм пIуныгъэ IофшIэ-нэу адызепхьан плъэкIыштхэм, еджапIэм зэрэфэгъэхьазырышт-хэ шIыкIэхэм ренэу ягупшысэ-щтыгъэ ыкIи шIогъэшIэгъоны-щтыгъэ. Ары кызыхьэкIыгъэри мы сэнэхьатым ишгъэфхэм за-шигъэгъозэныр.

— Апэдэдэ Iоф сшIэнэу кIэ-лэлпIу IыгъыпIэм сыкызызэ-кIом, кIэлэлпIу Iэпэлэсуэ Нина Шишкунунам гъусэ сыфашIы-гъагъ, — еIо Марыет. — Ильэс фэдизрэ ащ Iоф дэсшIагъ ыкIи непэ кызынэсыгъэм илофшIа-кIэ сшыгъушIэрэп. IофшIапIэм нахь пасэу сыкыаклоти, изаняти-хэм сачIэсыщтыгъэ, кIэлэлпIу-кIухэм екIоллакIэу кыафигъоты-рэр сшIогъэшIэгъонэу, ащ илоф-шIагъэ ишгъэфхэр сIэ кызыригъ-гъэхьащтхэм сыпылгыгъ. Ренэу ар щысэтэхыпIэу сшагъ ыкIи илэлэсэныгъэ сыкIырыплгызэ

ныгъэм ыльэныкыокIи блэтIуп-щыгъэу ялэхэми гу альымытэн плъэкIырэп. Тэ, кIэлэлпIухэм, ты-зыпылгыр адыгэ лъэпкыым дэ-хагъэу хэлъыр кыткIэхьухьэрэ лIэужхэм ахэтлхьаныр, яны-дэльфыбзэ ащымыгъушпэныр, бзэр аIульхьэгъэныр арых. Шыпкыэр пIощтмэ, кIэлэлпIу губызгъэхэр мымакIэу тилэх, тэ пIуныгъэ IофшIэнэу адызетхьэ-рэм даклоу, унагъохэми яшIогъэ-шхо кыагъэкIон фае.

КIэлэлпIу IыгъыпIэм джа гукъэ-бзэ дэхагъэу щыIэныгъэм фы-рIэр мыкIодыным, мыупб-жэным иамалхэр кыулаишхо хэлъэу Марыет зэрихьэхэзэ, тхакIэм, еджапIэм, лытакIэм яшгъэфхэр аригъашIэхэзэ, цыф зэхэтыкIэ дахэм ишапхьэрэгъ агу-регъаIох. Цыфыгъэ дахэм уасэ фашIэу ыпIунхэр ипшгъэрыл-шхьаIэу елыгъэ. ИсэнэхьаткIэ Iэпэлэсэныгъэшхо хэлъ. КIэлэ-цIыкIу пэпчэ «IункIыбзэ» кы-фегъоты, ипшгъэрылхэр зэрэин-хэр кыгурылозэ, кIэлэлпIу-хэм ренэу ыналэ зратетын фаер куоу зэхэшIэ.

Адыгэ группэм Iоф щыпшIэ-ныр псынIкIэп, сыда пIомэ кы-лэм кышхьыгъэ кIэлэлпIу-хэм урысыбзэр нахь кыатекIо. Адыгабзэр непэ чIыпIэу зэрытыр кыдэтлгытэмэ, Марыет ипшгъэ-рылгышхохэр икыу фэдизэу егъэацIэх. Гъэхьагъэу кIэлэ-цIыкIухэм ашырэм Марыет игу-фэбагъэрэ икыарыурэ кыахьы,

кыадэхьурэм щэгъушIулы. Ады-габзэр шIу арегъэлгъэу, да-хэкIэ, шгъэбагъэкIэ сабыйхэм гурылогъу афэхьу, шIу альэгъу.

— Апэ, шыпкыэр пIощтмэ, адыгэ группэм Iоф щысшIэнэу сыфэягъэп, — еIо Марыет. — Мафэ горэм сикIэлэгъэджагъэу ЛэупэкIэ Нурбий сызыIокIэм, Iоф зыщысшIэрэмкIэ кысызуп-чыгъ. Сэри фэсIотагъ адыгэ группэр кызырэгъагъэу, ау сы-зэрэфэмые дэдэр. Ар лъэшэу ыгъэшIагъуи «Уасэ кыпфашIи, ащ узэрэфэгъэзагъэм урыгуш-хон фае, сыдэуштэу ар кыпIон плъэкIыгъа?» ыIуи ыгу хэкIэу кысылогъагъ. Ащыгъум сшхьэ емыкIу фэхьыжыи, сыгукIэ нахь сеуцоллагъ. Тхьаегъэпсэу Нурбий, ишIогъэшхо кысыгъэ-кIыгъ, ыдэжэ сыкIозэ, ны-тыхэм Iоф зэрадэсшIэщтыр кысы-Iуагъ. Ащ ихьатыркIэ кIэлэлпIу-кIухэр лIагъоу кызыхьэкIыгъэ-хэм ятамыгъэхэр кызгъэугъой-зэ, ясурэт цIыкIухэм ачIэгъ чIэт-хэу стэнд дахэ сшIыгъэ. Бэмэ ар ашIогъэшIэгъон.

Сабыим ышхьэ риубытэрэр ныбжырэу ыгу кыенэ. Адыгэ шэн-зэхэтыкIэ дахэхэр сабыйхэм апкырыхьанымкIэ адыгэ гуш-Iэжхэр кIэлэлпIу Iэпэлэсэм егъэ-федэх, ямэхьанэ гурылогъошIоу кыафэIуатэ. ИжыкIэ адыгэхэм ахэлъыгъэ шэн-хэбзэ дахэхэр кIэлэлпIу IыгъыпIэм зэрахилхьа-щтым дэшхьахьэрэп. ГушIэм пае, «Лъэгъэгъуцор», «Цыдж шIыхьафыр», гъэтхэпэм адыгэ-хэм ИльэсыкIэр зэрэхагъэунфы-кIыштыгъэм, нэмыкIэхэми афэ-гъэхьыгъэ Iофтхьабзэхэр ренэу зэхэшэх. КIэлэлпIу IыгъыпIэм ашIогъэшIэгъонэу ащ зыкышагъэ-лгъагъо. Ащ нэмыкIэу дунаим ителлгъэ дахэ фэгъэхьыгъэ экс-курсиэхэр зэхэшэх, кIэлэлпIу-хэм ядунэе зэхашIэ кыгъэушчы.

Чыгъхэм, кыкIыхьэрэм ацIэхэр адыгабзэкIэ кызырэгъагъэу арегъашIэх. АщкIэ ны-тыхэр лъэшэу Марыет кыфэразэх. — Сабыир кызыхьыкIэ ащ цIэ кызырэгъахьырэм фэгъэ-хьыгъэу Чэсэбий Гошпакъэ сце-нарие дэгъу ытхыгъэу ар ренэу тилэпIэгъоу Iоф рытшIэ, — еIо Марыет. — Ащ нэмыкIэу, Цуекъо Джэхьафар псаоу кыгъхэты зэ-

хьум IыгъыпIэм бэрэ кыедгъэбла-гъэщтыгъэ, кIэлэлпIу IыгъыпIэм апае ащ кыдигъэкIыгъэ тхылъ цIы-кIухэм яшIогъэшхо кызеткIы. Ащ ытхыгъэ усэ цIыкIухэр кIэлэ-цIыкIухэм езырэу ятэгъашIэх. Сабыир цIыкIуэ адыгабзэр кызыубытыкIэ, еIанэ нахь псынIкIэ кыфэхьышты. Ащ кы-кIырэп урысыбзэр амышIэнэу, тIури зэголгъэу ашIэн фае. Ау урысыбзэр нахь дэгъоу кызы-IэклахьэкIэ, нэужым ащ тещы-жыгъуаехэ хьушты. Адыгэ груп-пэр зызэхаштэм зыпарэми ышIэ-щтыгъэп методикэу тызэрэлэ-жэщтыр. Арыти, апэ кыин кыт-щыхьыштыгъэ. Сыда пIомэ Iоф зэрэтшIэн литературэ зыпари тIэкIэлыгъэп. Гукъау нахь мы-шIэми, кIэлэлпIу IыгъыпIэм апае ти-тхакIохэм атхырэр мэкIэ дэд. Непэ кызынэсыгъэм Жэнэ Кы-рымизэ ытхыгъэ усэхэр мэфэки Iофтхьабзэхэр зызэхатщэхэкIэ кызыфэтэгъэфедэх. ТилофшIэ-гъугъэу Хьаудэкъо Сарэ кIэлэ-цIыкIухэм апае хрестоматиеу кыдигъэкIыгъэр IэпылгъушIу кытфэхьу. Арэу щытми, тыфай адыгабзэкIэ тхыгъэу нахьыбэ литературэ тилэнэу. КIэлэлпIу-кIухэм апае гурылогъошIухэу тхылхэр тилэнхэ фае. ГушIэм пае, нахьыжэ группэхэм арыс кIэлэлпIу IыгъыпIэм Саусырыкыо икыхьыкIэ ежэ нахь кызырэгъу-рылонэу кыафэIуатэ зыхьыкIэ ашIогъэшIэгъонэу, анахь бза-джэр арыми, кыIасэшгъ, кыедэ-Iух. Зэфэхьысыжэ занятиеу тшIы-гъагъэм Ащэмзэ икыамыл кы-зэрэхахьыгъагъэр, а музыкальнэ Iэмэ-псымэр кыагушпшысэну зэрэхьыгъэр кIэлэлпIу IыгъыпIэм кызыаIуатэм, ащ еплгыгъэхэм лъэшэу ашIогъэшIэгъонэу.

Марыет зэкIэмкIи купы 5 Iы-гъыпIэм кычIитIупщыгъ. Ахэм арысыгъэ кIэлэлпIу IыгъыпIэм еджа-пIэм зыIахьэхэкIэ, яеджакIэ, ядунэететикIэ зыфэдэм зы-щымыгъэгъуазэу хьурэп. Ягъэ-хьагъэхэм ащэгъушIулы. КIэлэлпIу IыгъыпIэм Мары-ет Iоф зышIишIэрэм ипащэу Гышц Сусанэ кызырэгъагъэм-кIэ, Марыет щытхэу хэлъэу ипшгъэрылхэр егъэацIэх. Ри-хьыгъэгъэ Iофыр ыкIэм нимы-гъэсэу кызуцущтэп, изанятиехэр зэрэзэхышхэрэм гуахьа хэгъуа-тэ. Жэбзэ дахэ Iулгъэу кIэлэлпIу-кIухэм адэгъушIэ, адрэхэри ашIогъэшIэгъонэу кыедлэх. Ны-тыхэм дэгъоу агурIо, шхьэ-кIэфэныгъэшхо кыфашIы.

— Ильэс 20-м кыехьурэ Ма-рыет Iоф дэсшIагъ, — еIо Хьа-удэкъо Сарэ. — Адыгагъэрэ шыпкыагъэрэ зыхэлъ цIыф ар. Зыгорэм уфаеу уекIоллагъэми, егъашIэм укыгъэу кытэжы-щтэп. ТилофшIэн кыинэу шыт, сабыйхэр шIу умылгъэгъухэу Iоф пшIэшущтэп. АдыгабзэкIэ ыгъэхьазырырэ занятиехэр гъэ-шIэгъонэу зэхэшэх, ны-тыхэм дэ-гъоу Iоф адэшIэ. ЕджапIэм кIэ-лэлпIу IыгъыпIэм дэгъоу фэгъэхьа-зырых, кIэлэгъаджэхэм дахэкIэ игугъу ашIы. КIэлэлпIу кыпIон хьумэ, Iэпэлэсэныгъэшхо зыхэлъ кIэлэлпIу.

Марыет илофшIэгъухэу, ылы-гъыгъэ кIэлэлпIу IыгъыпIэм янэ-ятэ-хэу Хьатх Саньет, Нэфышгъ Зарэ, Тэкъаш Фатимэ, Хэжэ Марзы-ет, СтIашгъу Саудэт кызырэгъа-IуагъэмкIэ, илофшIагъэкIэ зыфэ-дэ щымылэ кIэлэлпIу ар. Iэпэлэсэ-ныгъэшхоу хэлъым фэшI анахь осэ иныр кытегъэ. ИцIыфыгъэ-кIэ зыпшгъэ умыкIон бзылгыгъ, шхьээкIэфэныгъэшхо фашIы, шIоу щыIэр пагъохы.

КИАРЭ Фатим.

хэми шхьэкIэфэныгъэ кыфа-шIы. Марыет удэгъушIэ зыхьы-кIэ, игушIыIэ пэпчэ Iушыгъэ, акылыгъэ хэолгъагъо. Ынэгъу узэрэклапIэу цыфышIоу зэрэ-щытыр, адыгагъэрэ гукIэгъурэ зэрэахьыгъэр кыэошIэ. Цыфмэ псынIкIэу агурIо, IофшIэгъу уахьтэм уасэ реты, шIуагъэ хэ-лгъэу егъэфедэ. КIэлэлпIу пэпчэ екIолIэкIэ шхьаф кыфегъоты, ыгу етыгъэу Iоф адэшIэ. Цыф-мэ Марыет шIулгъэгъоу афыри-Iэр щыIэныгъэм хэкIуакIэрэп. ИлофшIэгъу ныбжыкIэхэм шы-сэ афэхьузэ, дэхагъэм фешэх.

— Обществэм инеушгъэрэ мафэ лызыгъэкIогъэщтыр кыт-кIэхьухьэрэ сабыйхэр арых. Арэу зыщытыкIэ ахэм тагъэгъ-мэкIын, тафэсакын, тыналэ атед-гъэтын фае, — еIо Марыет. — Сабыйхэр кыэхьухэ кыодыкIэ икыурэп. Ахэм уадэлэжээн, япсауныгъэ уфэсакын фае, Iэ-дэбныгъэ, цыфыгъэ, адыгагъэ ахэлъхьаным удэмышгъахэу удэмылажээмэ, ежэ-ежырэу цыфы хьуштхэп. Арышгъ, непэ тызыхэт щылакIэм сабыир тэрэ-зэу плугъэнымкIэ унагъоу кы-зэрэхьорэм зекIокIэ-зэхэтыкIэу илгъым, кIэлэлпIу IыгъыпIэ-

бэ сигъэшIагъэри. Непэ кызы-нэсыгъэм щыIэныгъэм ахэр шы-сэгъэфедэх.

1989-рэ ильэсым адыгэ кIэлэ-цIыкIу купыр зызэхаштэм Мары-ет ащ ащэжыгъ. Сыд фэдизэу адыгабзэр кыфэхьыныгъэми, ежэ-ежырэу Iоф зыдишIэжы-зэ, гъэзетхэр, журналхэр кызы-фигъэфедэхэзэ илофшIэн псын-кIэу хэгъозагъ. Урыс кIэлэлпIу-кIухэм афэмыдэу, адыгэ унагъо кыкIыгъэ кIэлэлпIу IыгъыпIэм, зины-дэльфыбзэ зымышIэхэрэм икIэ-рыкIэу адыгабзэр аIуплхьаныр зэрэжыныр хэткIи шгъэфэп. Ар Марыет кыдэхьуным пае Iофы-гъо макIэп зэшIуихыгъэр.

— Ильэс 20-м кыехьурэ кIэлэлпIу Iоф зысшIэрэр джы щыIэ кIэлэлпIу IыгъыпIэм нэмыкI шыпкыэхэу кысышIошIых, — еIо Марыет. — Гукъау нахь мы-шIэми, шэн-Iэдэбэу ахэлъыр ти-сабыйхэм бэкIэ кыелыхыгъ. Ар зэкIэ зэлытыгъэр унагъоу кIэлэ-цIыкIу кызырэгъахьыгъэм иль шэн-хабзэхэр арых. Ны-тыхэу зысабый кытфэзышхэрэм ащышхэу ильэс 20—25-рэ зы-ныбжыхэм сяплгышгъ, сыгу агъэкIоды. ЯкIэлэлпIу IыгъыпIэм урысыбзэкIэ адэгъушIэх, пIу-

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

Къыдзыгъэкырэр:
Адыгэ Республикэм
лъэпкъ ИофхэмкIэ,
Iэклъб къэралхэм
ащыпсэурэ тилгэп-
къэгъухэм адырIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи къэбар жьу-
гъэм иамалхэмкIэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

Редактор
шхьалэр
ДЭРБЭ
ТИМУР

Редактор
шхьалэм иапэрэ
гуадзэр
АУЛБЭ Русьлан

Редактор
шхьалэм
и гуадзэр —
пшъэдэкIыжъ
зыхьырэ
секретары
ХЪУРМЭ Хъусен

ПшъэдэкIыжъ
зыхьырэ
секретары
НЭПШЭКЪУЙ
Заур

Редакциер
зидэшылэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжъ зы-
хьырэ секретары:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зышаушыхьаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын ИофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чIыпIэ гъэоры-
шланI, зэраушыха-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Зышыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4383
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2810

Хэутыным
узщыкIэтхэнэу щыт
уахъгэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахъгэр
Сыхьатыр 18.00

ШЕЖЬЫМРЭ НЫБЖЬЫКIЭХЭМ ЯШУНЫГЪЭРЭ

Лыхъужъхэм ягъогу рэкIох

Краснодар краим иныбжыкIэ лыхъокIо общест-
веннэ купэу «Арсеналым» хэтхэр тыгъуасэ тиреспуб-
ликэ шылагъэх. Советскэ Союзым и Лыхъужъэу Ацу-
мыжъ Айдэмыр зыхэтэгъэ дзэм гъогоу кыкIугъэм
нахьышIоу зыщигъэгъозэным «Арсеналыр» пылъ,
шIэжъ Иофыгъохэр зэхещэх.
Я 4-рэ гвардейскэ кубанскэ шыу корпусыр Хэгъэгу
ззошхом илэхъан зэхаци, фашист техакIохэм язэ-
хэкъутэн хэлэжъагъ. ДзэкIолI 26-мэ Советскэ Союзым
и Лыхъужъ щытхъуцIэр къафаусыгъ.

Ацумыжъ Айдэмыррэ тоным кIэ-
лгырыуцохи, сыхьатыхым кы-
кIоцI пыйхэм язэуагъэх. Фашист-
хэм ятанкитф А. Ацумыжъым
ыгъэстыгъ. А чIыпIэм адыгэ кIа-
лэр лыхъужъэу щыфэхыгъ.

А. Ацумыжъыр шапсыгъэ
къуаджэу ШэхэкIэй кыщы-
хъугъ. Адыгэ кIэлэгъэджэ учи-
лищыр кыгъухыгъ. КIэлэгъэджэу
ыкIи директорэу Иоф ышIагъ.
Лыхъужъыр тшыгъушшэрэп. Ащ
ыцIэ гурыт еджапIэм ехы, са-
угъэт фагъэуцугъ. Адыгэ кIэлэ-
гъэджэ колледжым лыхъужъ-
хэм ямыжъобгъухэр кыщызэ-
Iуахыгъэх.

Адыгэ кIэлэгъэджэ колледжэу
Хъ. Андырхъуае ыцIэ зыхьы-
рэм идиректорэу Ацумыжъ Каз-
бек, лыхъокIо купэу «Арсена-
лым» ипащэу Александр Шили-
ныр, фэшъафхэри кIэлэгъэджэ

коллежым шыкIогъэ зэхыхэм
Ацумыжъ Айдэмыр лыгъэу зэ-
рихъагъэм, мамырныгъэм игъэ-
пытэн зэкIэми зэдыряIофэу зэрэ-
щытым кытегушылагъэх.

— Ацумыжъ Айдэмыр зыщы-
фэхыгъэ чIыпIэм ятIэ къитхы-
нышъ, тимузейхэм, кIэлэгъэджэ
колледжым яттышт, — кыгуагъ
Александр Шилиным. — Тидзэ-
кIолIхэм лыгъэу зэрахъагъэр
ныбжыкIэхэм нахьышIоу ядгъа-
шIэ тшIоигъу.

Тиреспубликэ иныбжыкIэ во-
енно-патриотическэ купэу «Фе-
никсыр» зэхыхэм хэлэжъагъ. Ащ
ипащэу Ринат Рахматулиным
кызырэтигуагъэу, «Арсеналым»,
еджапIэхэм гъусэныгъэ адишIы-
зэ, лыгъэм, зэкъошныгъэм ягъэ-
пытэн, нэмыкIхэм афэгъэхыгъэ
Иофыгъохэр зэрихъаштых.

«Арсеналыр» автомобильхэр
зыхэт зекIом хэлажъэзэ, я 4-рэ
гвардейскэ къээжъ шыу полкым
игъогу рыкIошт.

Сурэтыр зэхыхэм кыщы-
тырахыгъ.

ТИЗЭУКИЭГЪУ ГЪЭШIЭГЪОНХЭР

Тамарэ ишIушIагъэ
тыщыгъуаз

кызыщытетым, зэхэщакIомэ ащы-
щэу Мишель Легран тиартист-
кэ кыщытхъуи, орэдыIом ыцIэ
агу раубытэнэу пчыхъээхахъэм
кызырэщилогъагъэр, нэмыкI къэ-
бархэри искусствэр зикIасэмэ
ашIэ. Артисткэр кын кызыкIу-
гъэхэм, сымаджэ хъугъэ цIыфмэ
IэпыIэгъу зэрафэхъурэм нахьып-
кIэ тэри тыщыгъозагъэп.

Ансамблэу «Налмэсым» и Унэ
концертыр кызыщаухым, арти-
сткэ цIэрыIом дэгущыIэ зышIо-
игъо бзылфыгъэм тылукIагъ.

— Илэхъэ зауэлкIэ узэкIэлэбжъ-
мэ, хьылгъэу сысымэджагъ, —
къеIуатэ бзылфыгъэм. — ПIэм
сыкыыхэкIыжынышъ, слъакъо-
мэ сатеуцожьын слъэкIыштми
сшIэгъахэп. Тамара Гвердците-
ли симышIэщыгъэми, сыфэт-
хагъ. Бэ тыримыгъашIэу артист-
кэм мылкъукIэ ишIогъэшхо кы-
сигъэкIыгъ. Шыкур. Тамарэ сы-
дэгущыIэ сшIоигъоу Ставрополь,
Кисловодскэ сачыIагъ. Концерт-
хэм ауж артисткэм сылукIэн слэ-
кIыштыгъэп.

Илэхъэ 60 фэдиз зыныбжъ бзы-
лфыгъэр Мыекъуапэ кызыкIом
полицием икъулыкъушIэхэр,
ухъумаKохэр концертным пэры-
охъу кыщыфэхъугъэхэп. Зэхэща-
кIомэ яшIуагъэкIэ артисткэм Iу-
кIагъ, «тхъауегъэпсэу» рило-
жыгъ.

— Мыекъуапэ дэгъоу кыщы-
спэгъокIыгъэх, бысымхэм лъэшэу
сафэраз. Джыри тызэлукIэ сшIо-
игъоу сигъогу сытехъажьы, —
ыгуагъ Тамара Гвердцителли.

Оркестрэу игъусагъэм хэт му-
зыкантхэри дгъэкIотэжыыхэзэ,
гушъыIэ фабэхэр Адыгеим фэгъэ-
хьыгъэу кытIагуагъэх.

Сурэтым итыр: Тамара Гвер-
дцителли.

ЗэлашIэрэ орэдыIоу,
Урысыемрэ Грузиемрэ
янароднэ артисткэу Та-
мара Гвердцителли икон-
церт шэкIогъым и 22-м
Мыекъуапэ шыкIуагъ.
1982-рэ илэхъэм кыщы-
ублагъэу альбом 15-м
ехъу кыдзыгъэкIыгъэ
орэдыIом ипчыхъээха-
хъэ еплъыгъэхэм ашIо-
гъэшIэгъоныгъ.

Грузием икIэлэщыкIу ансам-
блэу «Мзиури» зыфиIорэм щы-
ригъажьы, дунаим щызэлашIагъ.
Бзэ зэфэшъафхэмкIэ оред кы-
зэриIорэм даKоу, опернэ театр-
рэхэм, кинофильмэхэм, спектак-
лэхэм рольхэр къащешIых.

Тамара Гвердцителли мэкъэ Iэ-
тыгъэ дахэ зэриIэр, 1991-рэ илэхъэм
Париж изалэу нэбгырэ ми-
нищ зычIэсым апэрэу концерт

ИСКУССТВЭР — ТИБАИНЫГЪ

Къашъом
урегъэгупшысэ

Кавказ къашъохэмкIэ ансамблэу «Синдикэм»
иконцерт Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театрэу
Цэй Ибрахымэ ыцIэ зыхьырэм шылагъ. Художе-
ственнэ пащэу, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ
артисткэу Едыдж Викторие ыгъэсэрэ къэшъуакIомэ
яIэпэлэсэныгъэкIэ тагъэгущIуагъ.

Пчыхъээхахъэм Адыгэ
Республикэм изаслуженнэ ар-
тисткэу Кушъэкъо Симэ, Къо-
кIыпIэм щыпсэурэ лъэпкъхэм
якъашъохэр къэзышIырэ купэу
«Нарыр», пащэр Жанна Уби-
лава, шоу-балет купэу «Клас-
сикэр», пащэр Алла Зайнул-
линар, нэмыкIхэри хэлэжъа-
гъэх.

Лъэпкъ къашъохэр зышIо-
гъэшIэгъонмэ искусствэм дэха-
гъэу хэлъыр зэрагъэлъэгъугъ.
Ижырэ адыгэ къашъоу «Зэ-
факIор» артистхэм узылэпащэу
къашыгъ. Къашъом псэ кы-

пагъакIэу, жьыр акIэтэу тиар-
тистхэр пчэгум щыплъэгъугъэх.
«Синдикэм» итворчествэ хи-
гъэхъон ылъэкIышт. Артист-
хэм псынIлэу загъазэ, къашъо
пэпчэ еклэлэкIэ хэхыгъэ кы-
фагъоты.

Тиансамблэ цIэрыIохэу «Нал-
мэсыр», «Ислъамеры» кызыр-
эшъохэрэм нэмыкIыIоу «Син-
дикэм» ипрограммэ ыгъэхъа-
зырыгъ. Ащ зи мыхъун хэтлэа-
гъорэп. Концертым цIыфыбэ
чIэсыгъ.

Сурэтым итыр: «Синди-
кэр» къэшъо.

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТИЛЪ Нурбий.